



**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ**  
**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ**  
**ΔΗΜ.ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ**  
**ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ**  
**ΓΕΝ. Δ/ΝΣΗ ΔΙΟΙΚ.ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ**  
**Δ/ΝΣΗ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΚΑΙ**  
**ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ**  
**Α΄ ΤΜΗΜΑ ΑΔΕΙΩΝ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ**

Ταχ.Δ/νη: Ευαγγελιστρίας 2  
Ταχ.Κώδικας: 10563  
Τηλ. : 2103741219

## **ΕΞ. ΕΠΕΙΓΟΝ**

Αθήνα 9 Αυγούστου 2007

Αριθ. Πρωτ.: 16700/07

**Προς :** Περιφέρειες της Χώρας

1.Δ/νσεις Αλλοδαπών και  
Μετανάστευσης

2.Τμήματα Αστικής Κατάστασης  
και Αλλοδαπών και Μετανάστευσης  
**(με την παράκληση να κοινοποιηθεί**  
**άμεσα στους Ο.Τ.Α. χωρικής σας**  
**αρμοδιότητας)**

### **Εγκύκλιος αριθ. 53**

**ΘΕΜΑ:Παροχή διευκρινίσεων για την εφαρμογή των διατάξεων του ν. 3386/05, όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με τις διατάξεις του ν.3536/2007**

Σε συνέχεια της υπ'αριθ.30/2007 ερμηνευτικής, των διατάξεων του ν.3536/07, εγκυκλίου της υπηρεσίας μας, θεωρήσαμε σκόπιμο να σας παρέχουμε περαιτέρω διευκρινήσεις, προκειμένου να αποφευχθεί, όσο το δυνατόν, η ταλαιπωρία των υπηκόων τρίτων χωρών και να καταστεί άμεσα δυνατή η απλούστευση των διαδικασιών, προς όφελος τόσο των υπηκόων τρίτων χωρών όσο και των υπηρεσιών.

Για το λόγο αυτό, σας αποστέλλουμε μια συνοπτική κωδικοποίηση των βασικών μεταβολών που επιφέρει ο ν. 3536/07, σε συνδυασμό με τις διατάξεις που ρυθμίζουν σε μεταβατικό επίπεδο τις συγκεκριμένες μεταβολές καθώς και θεμάτων που έχουν ρυθμιστεί με προγενέστερες εγκυκλίους και σχετικά έγγραφα, προκειμένου να χρησιμοποιηθεί ως εύχρηστος οδηγός για την άμεση αντιμετώπιση όσο το δυνατόν περισσότερων ζητημάτων.

Ειδικότερα, σας γνωρίζουμε, κατά ενότητα, τα παρακάτω:

### **A. ΘΕΜΑΤΑ ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ**

**1.** Δεδομένου ότι από την έναρξη ισχύος του ν. 3386/05 και συγκεκριμένα από την έκδοση της υπ' αριθ.160/3.1.2006 (ΦΕΚ 6/Β/4.1.2006) κοινής υπουργικής απόφασης σχετικά με τον «Καθορισμό ελάχιστου αριθμού ημερομισθίων ή ελάχιστου χρονικού διαστήματος ασφάλισης ανά έτος και ασφαλιστικό φορέα για την ανανέωση άδειας διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών καθώς και των όρων και προϋποθέσεων πρόσβασης στην μισθωτή εργασία και σε ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα της περίπτωσης β του άρθρου 59 του ν.3386/05», στην κατηγορία της εξαρτημένης εργασίας και συγκεκριμένα στην περίπτωση 1β του κεφαλαίου Α της εν λόγω απόφασης, συμπεριλήφθηκε μια υποκατηγορία, οι εργαζόμενοι με σχέση εξαρτημένης εργασίας σε περισσότερους του ενός μη σταθερούς εργοδότες και συγκεκριμένα οι τρεις ακόλουθες κατηγορίες:

α) οι οικοδόμοι β) οι αποκλειστικές νοσοκόμες και γ) οι εργαζόμενοι κατ' οίκον του εργοδότη.

Στο προισχύσαν νομικό καθεστώς (ν.2910/01), οι εργαζόμενοι στις ανωτέρω κατηγορίες υπήκοοι τρίτων χωρών, αν και συνδέονται με τους εκάστοτε εργοδότες τους με σχέση εξαρτημένης εργασίας, λάμβαναν άδεια διαμονής για παροχή υπηρεσιών ή έργου, αντιμετωπίζοντας προβλήματα που κατά κύριο λόγο αφορούσαν σε αδυναμία αλλαγής σκοπού κατά τη διάρκεια της ισχύος της άδειας διαμονής τους.

**Για το λόγο αυτό, με τη διάταξη της παραγράφου 8 του άρθρου 18 του ν.3536/07 παρέχεται η δυνατότητα σε όσους υπηκόους τρίτων χωρών έχουν αδειοδοτηθεί βάσει των διατάξεων του άρθρου 23 του ν. 2910/01, έχουν άδειες διαμονής σε ισχύ και απασχολούνται σε μία εκ των άνω κατηγοριών, να μεταβάλλουν, εάν το επιθυμούν, την άδεια διαμονής τους σε άδεια διαμονής για εξαρτημένη εργασία σε περισσότερους του ενός μη σταθερούς εργοδότες.**

Στις παραπάνω κατηγορίες εντάσσονται αποκλειστικά οι εργαζόμενοι στα ακόλουθα επαγγέλματα:

**α) Οικοδόμοι:** Οι εργατοτεχνίτες οικοδόμοι (απασχολούμενοι σε οικοδομοτεχνικές εργασίες ήτοι εργασίες μπετόν, κτισμάτων, επιχρισμάτων, επιστρώσεων, ελαιοχρωματισμών). Τα πρόσωπα αυτά, ασφαρίζονται από τον εργοδότη (κύριο του έργου) αναγνωρίζονται από το Απόσπασμα Ατομικού Λογαριασμού Ασφάλισης, το οποίο είναι χρώματος ερυθρού (και στο οποίο αναγράφεται ότι είναι απασχολούμενοι σε οικοδομοτεχνικά έργα ). Προσδιοριστικό επίσης, στοιχείο είναι το πακέτο κάλυψης 781 το οποίο αναγράφεται στα έντυπα που απεικονίζεται η ασφάλιση.

**Προσοχή:** Στην ανωτέρω κατηγορία, και κατά συνέπεια στην κατηγορία της εξαρτημένης εργασίας σε περισσότερους του ενός μη σταθερούς εργοδότες, δεν συμπεριλαμβάνονται οι εργολάβοι - υπεργολάβοι οικοδομοτεχνικών έργων, ασχέτως εάν είναι ασφαλισμένοι στο ΙΚΑ, στο οποίο ασφαρίζονται από τον εργοδότη (κύριο του έργου)- όπως και οι λοιποί οικοδόμοι- εφόσον απασχολούνται οι ίδιοι στο έργο, και έχουν το ίδιο πακέτο κάλυψης (781).

Οι ανωτέρω δηλώνουν ως επαγγελματική έδρα την οικία τους, κάνουν έναρξη επιτηδεύματος στην εφορία, εκδίδουν Δ.Π.Υ. θεωρημένα από τη Δ.Ο.Υ., και συνάπτουν συνήθως γραπτά συμφωνητικά εργολαβίας με τον κύριο του οικοδομοτεχνικού έργου.

Δεδομένου ότι η συγκεκριμένη και μόνο κατηγορία υπηκόων τρίτων χωρών έχει ιδιαιτερότητες, που πηγάζουν από την ασφαλιστική νομοθεσία, εντάσσεται στην κατηγορία της παροχής υπηρεσιών ή έργου, για την ανανέωση όμως της άδειας διαμονής τους ως ελάχιστος χρόνος ασφάλισης ορίζονται οι 150 ημέρες εργασίας, δηλαδή 300 ημέρες αθροιστικά για τη διετία.

Σε περίπτωση που οι υπήκοοι τρίτων χωρών διατηρούν επαγγελματική στέγη εκτός της οικίας τους, ως ελεύθεροι επαγγελματίες και αναλαμβάνουν υδραυλικές, ηλεκτρολογικές εργασίες, την τοποθέτηση αλουμινίων, ξύλινων κουφωμάτων, μαρμάρων κ.λ.π., ασφαρίζονται στο Ο.Α.Ε.Ε., εκδίδουν Δ.Π.Υ. και τιμολόγια θεωρημένα από την αρμόδια Δ.Ο.Υ., σε ορισμένες περιπτώσεις απασχολούν και προσωπικό για τις εργασίες αυτές, το οποίο ασφαρίζουν οι ίδιοι ως εργοδότες στο Ι.Κ.Α., εντάσσονται στην κατηγορία της ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας.

Στην κατηγορία της εξαρτημένης εργασίας σε περισσότερους του ενός μη σταθερούς εργοδότες, **δεν περιλαμβάνονται**, παρότι απασχολούνται σε οικοδομοτεχνικά έργα, οι εργαζόμενοι ως υδραυλικοί, ηλεκτρολόγοι, τοποθετητές αλουμινίων, ξύλινων κουφωμάτων, μαρμάρων κ.λ.π., οι οποίοι εντάσσονται, **αναλόγως, είτε στην κατηγορία της εξαρτημένης εργασίας σε σταθερό εργοδότη**

**είτε στην κατηγορία της παροχής υπηρεσιών ή έργου είτε της ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας.**

**β) Αποκλειστικές νοσοκόμοι:** Είναι πρόσωπα τα οποία είναι εφοδιασμένα με άδεια εργασίας που χορηγεί το Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. και απασχολούνται σε νοσηλευτικά ιδρύματα ή ιδιωτικές κλινικές.

Στοιχείο από το οποίο τα εν λόγω πρόσωπα μπορούν να αναγνωρισθούν είναι το χορηγούμενο από το Ι.Κ.Α.-ΕΤΑΜ μπλοκ αποδείξεων που πρέπει να φέρει απαραίτητως σχετική θεώρηση στην τελευταία σελίδα και **δεν εκδίδουν Δ.Π.Υ. θεωρημένα από την αρμόδια Δ.Ο.Υ.**

Τα ανωτέρω πρόσωπα ασφαλίζονται στο ΙΚΑ, καταβάλλουν οι ίδιοι μετρητοίς τις προς το ΙΚΑ εισφορές τόσο του ασφαλισμένου όσο και του εργοδότη, τις οποίες εισπράττουν μαζί με την αμοιβή τους από τους εκάστοτε εργοδότες.

**γ) Εργαζόμενοι κατ' οίκον του εργοδότη (σε περισσότερους του ενός μη σταθερούς):** Είναι τα πρόσωπα τα οποία παρέχουν ειδικές υπηρεσίες στον εργοδότη και τα μέλη οικογένειάς του όπως π.χ. καθαρίστριες, παραδουλεύτρες, baby sitters, κηπουροί σε μονοκατοικίες, συνοδοί ηλικιωμένων, νοσηλευτές που παρέχουν απλές νοσηλευτικές υπηρεσίες κ.λ.π.

Η αναγνώριση των ως άνω προσώπων ως ανηκόντων σε αυτή την κατηγορία γίνεται από α) το πακέτο κάλυψης 170 το οποίο αναγράφεται στα έντυπα στα οποία απεικονίζεται η ασφάλισή τους και β) με το δελτίο παροχής υπηρεσιών, το οποίο στην τελευταία του σελίδα φέρει θεώρηση του ΙΚΑ – ΕΤΑΜ, η οποία είναι απαραίτητη για την έναρξη της ασφάλισής τους.

Τα πρόσωπα αυτά ασφαλίζονται στο ΙΚΑ με βάση Δελτίο Παροχής Υπηρεσιών (Δ.Π.Υ.) που θεωρείται από το ΙΚΑ και όχι από την Εφορία και καταβάλλουν οι ίδιοι μετρητοίς τις προς το ΙΚΑ εισφορές.

Οι υπήκοοι τρίτων χωρών που εντάσσονται αποκλειστικά στις προαναφερόμενες κατηγορίες, απαλλάσσονται από την υποχρέωση κατά την ανανέωση της άδειας διαμονής τους να προσκομίσουν σύμβαση εργασίας ή βεβαίωση ή βεβαιώσεις εργοδοτών, όπως και οι εργαζόμενοι σε γεωργικές εργασίες υπήκοοι τρίτων χωρών καθόσον η φύση της εργασίας τους δεν συνάδει με σύναψη γραπτού τύπου σύμβασης εργασίας.

Συνεπώς, κατά την ανανέωση της άδειας διαμονής τους οι εν λόγω υπήκοοι τρίτων χωρών οφείλουν να προσκομίσουν όλα τα λοιπά δικαιολογητικά πλην της σύμβασης εργασίας ή βεβαίωσης/ων εργοδοτών.

Σε όλες τις παραπάνω περιπτώσεις, οι αρμόδιοι υπάλληλοι των Δήμων και Κοινοτήτων, προκειμένου να αναγνωρίζουν τους υπηκόους τρίτων χωρών που εντάσσονται στις συγκεκριμένες κατηγορίες και να τους κατατάξουν στην κατηγορία της εξαρτημένης εργασίας σε περισσότερους του ενός μη σταθερούς εργοδότες, έχουν τη δυνατότητα, να ζητούν τα προαναφερόμενα αναγνωριστικά έγγραφα ώστε να περιορίζεται η τυχόν λανθασμένη κατάταξη που ταλαιπωρεί και τις υπηρεσίες των Περιφερειών και τους υπηκόους τρίτων χωρών.

**Προσοχή:** Στην κατηγορία της εξαρτημένης εργασίας με περισσότερους του ενός μη σταθερούς εργοδότες, είναι αυτονόητο ότι δεν περιλαμβάνονται οι υπήκοοι τρίτων χωρών που απασχολούνται με καθεστώς μερικής απασχόλησης.

Οι συγκεκριμένοι υπήκοοι τρίτων χωρών υπάγονται στο καθεστώς της εξαρτημένης εργασίας σε σταθερό εργοδότη και για την ανανέωση της άδειας διαμονής τους απαιτείται η προσκόμιση σύμβασης εργασίας, από την οποία, ανεξαρτήτως του αριθμού των ωρών εργασίας τους, θα πρέπει να προκύπτει ότι η αμοιβή τους είναι τουλάχιστον ίση με τις μηνιαίες αποδοχές του ανειδίκευτου

**εργάτη, ενόψει της σχετικής ρύθμισης της παραγράφου 2 του άρθρου 15 η οποία ως ειδική, υπερισχύει γενικών προβλέψεων.**

Προς αποφυγή καταστρατήγησης των διατάξεων του νόμου, επιστούμε ιδιαίτερα, την προσοχή σας σε περιπτώσεις που κατά την ανανέωση της άδειας διαμονής τους, οι υπήκοοι τρίτων χωρών που αιτούνται άδεια διαμονής για εξαρτημένη εργασία σε περισσότερους του ενός μη σταθερούς εργοδότες και προσκομίζουν μαζί με τη βεβαίωση του οικείου ασφαλιστικού φορέα κοινωνικής ασφάλισης από την οποία προκύπτουν οι ημέρες εργασίας και η διάρκεια ασφάλισης και αποδεικτικά στοιχεία τεκμηριωμένης αποχής από την εργασία, μεταξύ των οποίων βεβαίωση του ΟΑΕΔ από την οποία προκύπτει τακτική επιδότηση ανεργίας, η οποία συνεχίζεται κατά τη χρονική στιγμή της ανανέωσης.

**Στις περιπτώσεις αυτές, η οικεία υπηρεσία της Περιφέρειας θα ενημερώνει την οικεία υπηρεσία του ΟΑΕΔ, προκειμένου να προβεί στις δικές της, κατά λόγο αρμοδιότητας, ενέργειες.**

Υπενθυμίζουμε ότι για όλους τους παραπάνω υπηκόους τρίτων χωρών που εντάσσονται στην κατηγορία της εξαρτημένης εργασίας σε περισσότερους του ενός μη σταθερούς εργοδότες ως απαιτούμενες, για την ανανέωση της άδειας διαμονής τους ημέρες εργασίας, έχουν ορισθεί οι 150 ημέρες εργασίας ανά έτος ήτοι, 300 ημέρες αθροιστικά για το σύνολο της διετίας ισχύος της άδειας διαμονής τους.

## **2. Διευκόλυνση της κινητικότητας των υπηκόων τρίτων χωρών**

Σε συνέχεια των αναφερομένων στην υπ' αριθ. 30/2007 εγκύκλιο της υπηρεσίας μας, σχετικά με τη δυνατότητα των υπηκόων τρίτων χωρών που είναι κάτοχοι άδειας διαμονής για εργασία, να εργαστούν σε άλλο νομό της ίδιας ή διαφορετικής Περιφέρειας, οποτεδήποτε εντός της διάρκειας ισχύος της άδειας διαμονής τους, χωρίς την ανάγκη έκδοσης σχετικής έγκρισης, τηρουμένων σε κάθε περίπτωση των υποχρεώσεων που απορρέουν από τις διατάξεις των άρθρων 73 και 86 του ν.3386/05, θεωρούμε σκόπιμο να σας γνωρίσουμε επί πλέον τα ακόλουθα:

Σε περιπτώσεις που ο υπήκοος τρίτης χώρας μετακινείται σε άλλο νομό της ίδιας ή διαφορετικής Περιφέρειας, εντός της διάρκειας ισχύος της άδειας διαμονής του, δηλαδή όταν η άδεια διαμονής του έχει ήδη εκδοθεί, θα δηλώνει στην οικεία υπηρεσία του Δήμου ή της Κοινότητας του νομού στον οποίο μεταβαίνει, την διεύθυνσή του, το πρόσωπο του εργοδότη του και το είδος της απασχόλησής του.

Αντίστοιχη υποχρέωση ενέχει και ο εργοδότης που τον προσλαμβάνει.

**Οι περαιτέρω ανανεώσεις της άδειας διαμονής του θα γίνονται πλέον από την οικεία υπηρεσία του νομού στον οποίο μετέβη, εφόσον βέβαια συνεχίζει να διαμένει σ' αυτόν, χωρίς να είναι απαραίτητη η μεταφορά του φακέλου του από την υπηρεσία του νομού στον οποίο διέμενε, παρά μόνον σε περιπτώσεις που για την περαιτέρω αδειοδότησή του, είναι απαραίτητα στοιχεία που είναι κατατεθειμένα στον προηγούμενο φάκελό του (π.χ. σε περιπτώσεις ανανέωσης άδειας διαμονής για λόγους οικογενειακής επανένωσης, αντίγραφο του πιστοποιητικού οικογενειακής κατάστασης), καθότι η διερεύνηση ή μη της γνησιότητας της άδειας διαμονής του, θα είναι δυνατή μέσω μηχανογραφικής εφαρμογής, για την οποία θα ενημερωθείτε σύντομα.**

Σε περιπτώσεις που η μετακίνηση του υπηκόου τρίτης χώρας, γίνεται κατά το χρονικό διάστημα που η έκδοση της άδειας διαμονής του εκκρεμεί στην οικεία υπηρεσία της Περιφέρειας από την οποία μετακινείται, η δήλωση της μεταβολής κατοικίας θα γίνεται και στις υπηρεσίες και του Δήμου από τον οποίο μετακινείται και στις υπηρεσίες του Δήμου στον οποίο θα διαμένει εφεξής.

Η άδεια διαμονής θα εκδίδεται από την υπηρεσία της Περιφέρειας στην οποία έχει υποβάλλει τα δικαιολογητικά για την ανανέωση της άδειας διαμονής του και όχι από την υπηρεσία στην οποία μεταβαίνει, εφόσον κατά τη στιγμή της υποβολής της αίτησης συνέτρεχαν όλες οι απαιτούμενες προϋποθέσεις και θα ειδοποιείται στη νέα διεύθυνση στην οποία διαμένει, προκειμένου να μεταβεί για να την παραλάβει.

Κατά τον ίδιο τρόπο θα αντιμετωπίζονται και τα αιτήματα των μελών της οικογένειας του υπηκόου τρίτης χώρας.

## **B. ΕΚΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΑΙΤΗΣΕΙΣ**

Όπως σας έχουμε αναφέρει στην υπ' αριθ. 30/2007 εγκύκλιο της υπηρεσίας μας, με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 4 του ν.3536/07 θεσμοθετείται πάγια ρύθμιση σύμφωνα με την οποία οι υπήκοοι τρίτων χωρών έχουν πλέον τη δυνατότητα να υποβάλουν αίτηση για ανανέωση της άδειας διαμονής τους **μέχρι και ένα μήνα από τη λήξη της προηγούμενης**. Στην περίπτωση αυτή υπόκεινται στη καταβολή προστίμου υπέρ του Δημοσίου ίσου με το 1/3 του παραβόλου της περ. α της παρ. 1 του άρθρου 92 του ν. 3386/05 ανεξαρτήτως του χρονικού σημείου εντός του μηνός κατά το οποίο υποβάλλεται το αίτημα.

Για λόγους ίσης μεταχείρισης, με τη μεταβατική διάταξη της παραγράφου 6 του άρθρου 18 του ν.3536/07, παρέχεται η ευκαιρία και στους υπηκόους τρίτων χωρών που υπέβαλαν εκπροθέσμως και **μέχρι την ημερομηνία δημοσίευσης του νόμου 3536/07, αιτήματα ανανέωσης της άδειας διαμονής τους να ανανεώσουν αυτές με την επιβολή αντίστοιχα διοικητικού προστίμου για κάθε μήνα που καθυστέρησαν να υποβάλλουν την αίτησή τους.**

Η διαδικασία που ακολουθείται αναφορικά με την υποβολή των εκπροθέσμων αιτημάτων, τη χορήγηση των αντίστοιχων βεβαιώσεων παραλαβής και την επιβολή και βεβαίωση των προστίμων είναι η ακόλουθη:

**α) Αιτήσεις που υποβλήθηκαν εκπρόθεσμα μετά την 1.1.2006 (ημερομηνία έναρξης εφαρμογής του ν.3386/05) και μέχρι την 23.2.2007( ημερομηνία έναρξης εφαρμογής του ν.3536/07).**

Σε όσες περιπτώσεις τα σχετικά αιτήματα εκκρεμούν, οι οικείες υπηρεσίες των Περιφερειών θα πρέπει άμεσα να αποστείλουν στον υπήκοο τρίτης χώρας τη βεβαίωση επιβολής του προστίμου.

Στη συνέχεια ο υπήκοος τρίτης χώρας, θα πρέπει εντός μηνός από την επίδοση του σχετικού εγγράφου, να καταβάλλει σε οποιαδήποτε Δ.Ο.Υ το πρόστιμο και να προσκομίσει στον οικείο Δήμο ή Κοινότητα το σχετικό διπλότυπο είσπραξης, προκειμένου αυτό να αποσταλεί στην αρμόδια υπηρεσία της Περιφέρειας και να του χορηγηθεί η **βεβαίωση τύπου Α.**

Σε περιπτώσεις που τα σχετικά αιτήματα έχουν απορριφθεί, οι υπήκοοι τρίτων χωρών θα πρέπει εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος να υποβάλλουν αίτηση επανεξέτασης του αιτήματός τους και η οικεία υπηρεσία της Περιφέρειας **θα πρέπει** εντός μηνός από την ημερομηνία που θα περιέλθει η αίτηση στην υπηρεσία να βεβαιώσει το πρόστιμο. Στη συνέχεια ο υπήκοος τρίτης χώρας θα πρέπει εντός μηνός από την ημερομηνία επίδοσής του σχετικού εγγράφου, να το καταβάλλει σε οποιαδήποτε Δ.Ο.Υ και να προσκομίσει στον οικείο Δήμο ή Κοινότητα το σχετικό διπλότυπο είσπραξης, προκειμένου να αποσταλεί στην αρμόδια υπηρεσία της Περιφέρειας και να του χορηγηθεί η **βεβαίωση τύπου Α.**

**Προσοχή:** Στα εκκρεμή και απορριφθέντα εκπρόθεσμα αιτήματα ανανέωσης άδειας διαμονής υπάγονται, οι άδειες διαμονής που έληγαν μετά την 1.1.2006 και ενέπιπταν αμιγώς στο ρυθμιστικό πεδίο του ν.3386/05.

Δεδομένου όμως ότι με την παράγραφο 4 του άρθρου 26 του ν. 3448/2006(ΦΕΚ 57/Α) παρατάθηκαν μέχρι 30.4.2006 και οι άδειες διαμονής που έληγαν μετά την 1.1.2006, οι αιτήσεις ανανέωσης αδειών διαμονής που έληγαν μετά την 1.1.2006 και μέχρι την 30.4.2006 και υποβλήθηκαν μέχρι την ίδια ημερομηνία, δεν θεωρούνται εκπρόθεσμες.

Π.χ. αίτηση για ανανέωση άδειας διαμονής με λήξη 5.2.2006 που υποβλήθηκε 25.4.2006, δεν θεωρείται εκπρόθεσμη και συνεπώς δεν επιβάλλεται πρόστιμο.

Συνεπώς, στα εκπρόθεσμα και απορριφθέντα αιτήματα που υπάγονται στην προβλεπόμενη από τις διατάξεις της παραγράφου 6 του άρθρου 18 του ν.3536/07, διαδικασία, περιλαμβάνονται όλα τα αιτήματα που αφορούν άδειες διαμονής που έληξαν μετά την 30.4.2006 και μέχρι 23.2.2007.

Αντίθετα, στα εκκρεμή και απορριφθέντα εκπρόθεσμα αιτήματα ανανέωσης άδειας διαμονής που υπάγονται στη μεταβατική διάταξη της παραγράφου 6 του άρθρου 18 του ν.3536/07, δεν περιλαμβάνονται τα αιτήματα ανανέωσης αδειών διαμονής που ενέπιπταν στο ρυθμιστικό πεδίο των διατάξεων των παραγράφων 10 και 11 του άρθρου 91 του ν.3386/05.

Δηλαδή, δεν μπορεί π.χ. να εξετασθεί υπό το πρίσμα των ανωτέρω, αίτηση για ανανέωση προσωρινής εξάμηνης άδειας διαμονής που παρατάθηκε μέχρι 30.4.2006 και όφειλε να ανανεωθεί μέχρι την παραπάνω ημερομηνία ή αίτημα για υπαγωγή στις διατάξεις της παραγράφου 11 του άρθρου 91 του ν.3386/05 που υποβλήθηκε μετά την παραπάνω ημερομηνία.

**Επισημαίνουμε ότι για λόγους χρηστής διοίκησης και ίσης μεταχείρισης, σε όσους από τους υπηκόους τρίτων χωρών, των οποίων τα αιτήματα έχουν απορριφθεί ή εκκρεμούν ως εκπρόθεσμα, δεν έχει αποσταλεί η απόφαση επιβολής και βεβαίωσης του προστίμου, και επιθυμούν να ταξιδέψουν στη χώρα τους κατά το διάστημα των θερινών διακοπών, μπορείτε να αντικαταστήσετε τις βεβαιώσεις παραλαβής που τους έχετε χορηγήσει, με βεβαιώσεις τύπου Α', θέτοντας σχετική επισημείωση στο σώμα της βεβαίωσης ότι προκειμένου να εκδοθεί η άδεια διαμονής, πρέπει να επιβληθεί πρόστιμο, το οποίο θα καταβληθεί εντός μηνός από την ημερομηνία που θα επιδοθεί στον ενδιαφερόμενο**

**β) Αιτήσεις που υποβάλλονται εκπρόθεσμα μετά την 23.2.2007 (ημερομηνία έναρξης εφαρμογής του ν.3536/07)**

Σε περιπτώσεις που υποβάλλονται εκπροθέσμως αιτήσεις ανανέωσης αδειών διαμονής μετά την 23.2.2007, ημερομηνία έναρξης ισχύος του νόμου 3536/07, μέχρι και ένα μήνα από τη λήξη τους, ο Δήμος ή η Κοινότητα, εφόσον κατά τα λοιπά ο φάκελος είναι πλήρης, χορηγεί βεβαίωση τύπου Α' και προωθεί άμεσα το φάκελο στην Περιφέρεια, με την ένδειξη εκπρόθεσμο.

Η αρμόδια υπηρεσία της Περιφέρειας, επιβάλλει το πρόστιμο και αποστέλλει σχετικό έγγραφο στον υπήκοο τρίτης χώρας, με το οποίο τον ενημερώνει και του ορίζει την προθεσμία εντός της οποίας πρέπει να το καταβάλλει και να προσκομίσει το σχετικό διπλότυπο είσπραξης στον οικείο Δήμο ή Κοινότητα.

Ο Δήμος ή η Κοινότητα ενημερώνει άμεσα τον ενδιαφερόμενο και επιδίδει το σχετικό έγγραφο με αποδεικτικό επίδοσης.

**Σε όλες τις περιπτώσεις, εάν δεν καταβληθεί το πρόστιμο, το σχετικό αίτημα απορρίπτεται.**

**Προσοχή:** Σε περιπτώσεις οικογενειακής επανένωσης, όπου ως γνωστόν οι άδειες διαμονής των μελών οικογένειας υπηκόων τρίτων χωρών εξαρτώνται άμεσα από την ανανέωση της άδειας διαμονής του συντηρούντος, είναι ισόχρονης διάρκειας και τα αιτήματα υποβάλλονται ταυτόχρονα, εάν ο συντηρών υποβάλλει εκπρόθεσμα το αίτημά του και κατά συνέπεια και τα μέλη της οικογένειάς του, το πρόστιμο επιβάλλεται σε όλα τα μέλη της οικογένειας ξεχωριστά.

Θεωρούμε αυτονόητο, ότι η απόφαση επιβολής και βεβαίωσης του προστίμου για τα ανήλικα μέλη, εκδίδεται σε βάρος του συντηρούντος.

**Εάν το αίτημα υποβληθεί μετά το διάστημα του ενός μηνός από τη λήξη της άδειας διαμονής δεν θα παραλαμβάνεται, πλην των περιπτώσεων δ και ε που αναφέρονται παρακάτω.**

#### **γ) Αιτήσεις που υποβάλλονται μετά την 23.2.2007 εκπροθέσμως και με ελλειπείς ημέρες / μήνες ασφάλισης**

Σε περιπτώσεις που υποβάλλονται εκπροθέσμως, μέχρι και ένα μήνα από τη λήξη τους, αιτήσεις για πρώτη ανανέωση, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.3386/05, αδειών διαμονής μετά την 23.2.2007, ημερομηνία έναρξης ισχύος του νόμου 3536/07 και από την βεβαίωση του ασφαλιστικού φορέα προκύπτει ότι δεν συμπληρώνονται οι απαιτούμενες ημέρες / μήνες ασφάλισης, οι Δήμοι και οι Κοινότητες θα παραλαμβάνουν τις σχετικές αιτήσεις, θα χορηγούν βεβαίωση τύπου Α', ακόμη και σε περιπτώσεις που οι υπήκοοι τρίτης χώρας δεν προσκομίζουν βιβλιάριο υγειονομικής περίθαλψης και θα προωθούν το σχετικό φάκελο στην αρμόδια υπηρεσία της Περιφέρειας.

**Τούτο κρίνεται απαραίτητο, καθότι ως γνωστόν, η μεταβατική διάταξη της παραγράφου 5 του άρθρου 18 του ν.3536/07, παρέχει τη δυνατότητα εξαγοράς μέρους ή του συνόλου των απαιτούμενων ημερών εργασίας και κατά συνέπεια θα ήταν ανακόλουθο να παρέχεται το δικαίωμα εξαγοράς του συνόλου των απαιτούμενων ημερών/μηνών ασφάλισης και να αναζητείται βιβλιάριο υγειονομικής περίθαλψης σε ισχύ, εφόσον για την έκδοσή του ή την θεώρηση ισχύος του, απαιτείται η πραγματοποίηση συγκεκριμένων ημερών / μηνών εργασίας.**

Στις περιπτώσεις αυτές, οι υπήκοοι τρίτων χωρών, θα πρέπει, εφόσον η οικεία υπηρεσία της Περιφέρειας τους αποστείλει τα σχετικά έγγραφα, να προβαίνουν σε καταβολή του προστίμου και σε εξαγορά των υπολειπομένων ημερών ασφάλισης, να θεωρούν τα βιβλιάρια υγειονομικής περίθαλψης και να τα προσκομίζουν στο Δήμο ή την Κοινότητα, ώστε να προωθούνται άμεσα στην Περιφέρεια και να εκδίδεται η άδεια διαμονής.

#### **δ) Αιτήσεις που υποβάλλονται εκπρόθεσμα λόγω επίδοσης ληγμένης άδειας διαμονής στους δικαιούχους**

Σε περίπτωση που επιδόθηκε η άδεια διαμονής στο δικαιούχο ληγμένη, ο υπήκοος τρίτης χώρας έχει τη δυνατότητα να υποβάλλει αίτηση ανανέωσης αυτής, μέχρι έναν μήνα από την ημερομηνία επίδοσης της ληγμένης άδειας διαμονής.

**Στην περίπτωση αυτή ο Δήμος η Κοινότητα χορηγεί βεβαίωση τύπου Α' και δεν επιβάλλεται πρόστιμο.**

**Εάν το αίτημα ανανέωσης δεν υποβληθεί εντός μηνός από την ημερομηνία επίδοσης δεν θα παραλαμβάνεται.**

**ε) Αιτήσεις που υποβάλλονται εκπρόθεσμα για λόγους ανωτέρας βίας**

Στις περιπτώσεις που υποβάλλονται εκπρόθεσμα αιτήματα και οι υπήκοοι τρίτων χωρών επικαλούνται λόγους ανωτέρας βίας (π.χ. ασθένεια, άδεια λοχείας), οι οποίοι συνεπάγονται αναστολή της προθεσμίας εντός της οποίας οφείλουν να καταθέσουν αίτηση για ανανέωση της άδειας διαμονής τους, ο Δήμος ή η Κοινότητα χορηγεί **βεβαίωση τύπου Β'** και αποστέλλει άμεσα το φάκελο στην οικεία Περιφέρεια, είτε το αίτημα υποβληθεί εντός του διαστήματος του ενός μήνα από τη λήξη της άδειας είτε μεταγενέστερα.

Εάν η αρμόδια υπηρεσία της Περιφέρειας διαπιστώσει τη συνδρομή των λόγων ανωτέρας βίας που επικαλείται ο υπήκοος τρίτης χώρας, εκδίδει την άδεια διαμονής χωρίς φυσικά να επιβάλλει πρόστιμο.

Σε περίπτωση που δε συντρέχουν λόγοι ανωτέρας βίας, ωστόσο το αίτημα έχει υποβληθεί εντός μηνός από τη λήξη της άδειας διαμονής **επιβάλλεται πρόστιμο** και η βεβαίωση τύπου Β' **αντικαθίσταται με τύπου Α'.**

Εάν δεν συντρέχουν λόγοι ανωτέρας βίας και το αίτημα έχει υποβληθεί πέραν του ενός μήνα από τη λήξη της άδειας διαμονής, το αίτημα απορρίπτεται.

**Σε όλες τις παραπάνω περιπτώσεις, είναι ευνόητο ότι τα αναφερόμενα σχετικά με τις προϋποθέσεις χορήγησης της βεβαίωσης τύπου Α' αφορούν και στα μέλη της οικογένειας του ενδιαφερόμενου που αδειοδοτούνται για λόγους οικογενειακής επανένωσης.**

**Σε όλες τις παραπάνω περιπτώσεις εάν τα αιτήματα υποβληθούν εκτός των προαναφερόμενων χρονικών ορίων δεν θα παραλαμβάνονται.**

## **Γ. ΕΞΑΓΟΡΑ ΗΜΕΡΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ**

Όπως σας έχουμε αναφέρει στην υπ' αριθ. 30/2007 εγκύκλιο της υπηρεσίας μας, με τις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου του άρθρου 6 του ν.3536/07 θεσμοθετείται πάγια ρύθμιση με την οποία δίνεται η δυνατότητα στον υπήκοο τρίτης χώρας να προβεί στην εξαγορά ημερών ασφάλισης μέχρι ποσοστού 20% του απαιτούμενου για κάθε κατηγορία αριθμού ημερών ασφάλισης που ορίζονται με την απόφαση της παραγράφου 1 του άρθρου 90 του ν.3386/05.

Λεδομένου όμως ότι την περίοδο που διανύουμε και μέχρι την ολοκλήρωση της διαδικασίας ανανέωσης των αδειών διαμονής που έληξαν ή λήγουν μετά την 1.1.2006, εφαρμόζεται η μεταβατική διάταξη της παρ. 5 του άρθρου 18 του ν.3536/07, σύμφωνα με τις διατάξεις της οποίας, στους υπηκόους τρίτων χωρών που υπέβαλαν ή υποβάλλουν αίτηση για πρώτη ανανέωση της άδειας διαμονής τους με τις διατάξεις του ν.3386/05, παρέχεται η δυνατότητα να προβούν στην εξαγορά μέρους ή του συνόλου των ημερών / μηνών ασφάλισης που απαιτούνται στον οικείο ασφαλιστικό φορέα ή αντιστοιχούν στο οικείο χρονικό διάστημα εφάπαξ και χωρίς προσαυξήσεις, η οποία είναι ευνοϊκότερη της πάγιας ρύθμισης εξαγοράς μέχρι του ποσοστού 20% του απαιτούμενου για κάθε κατηγορία αριθμού ημερών ασφάλισης, σας γνωρίζουμε ότι ουσιαστικά, για το συγκεκριμένο διάστημα, η διάταξη της παραγράφου 5 του άρθρου του άρθρου 18



του ν.3536/07, ως ευνοϊκότερου χαρακτήρα υπερισχύει εκείνης της παραγράφου 2 του άρθρου 6 του ίδιου νόμου.

Προκειμένου λοιπόν να μην υπάρξει περαιτέρω ταλαιπωρία των υπηκόων τρίτων χωρών, σας γνωρίζουμε τα ακόλουθα:

**α) Αιτήσεις ανανέωσης αδειών διαμονής που έχουν υποβληθεί από 1.1.2006 έως 23.2.2007 με ελλειπείς ημέρες / μήνες ασφάλισης και εκκρεμούν στις οικείες υπηρεσίες των Περιφερειών ή έχουν απορριφθεί (Άρθρο 18 παρ. 5 του ν.3536/07)**

Για τις αιτήσεις ανανέωσης αδειών διαμονής που υποβλήθηκαν μέχρι 23.2.2007 με ελλειπείς ημέρες / μήνες ασφάλισης και εκκρεμούν στις οικείες υπηρεσίες των Περιφερειών της χώρας, θα πρέπει, εάν δεν έχει ήδη διενεργηθεί ο απαιτούμενος έλεγχος, να διενεργηθεί **άμεσα** και να αποσταλούν, το συντομότερο δυνατόν τα σχετικά έγγραφα, στα οποία θα αναφέρεται ο υπολειπόμενος αριθμός ημερών / μηνών ασφάλισης που πρέπει να εξαγορασθεί από τους ενδιαφερόμενους, και το χρονικό διάστημα στο οποίο αντιστοιχούν, προκειμένου στη συνέχεια να απευθυνθούν στον οικείο ασφαλιστικό φορέα για να προβούν στην εξαγορά. και να προσκομίσουν τη σχετική βεβαίωση εξαγοράς στο Δήμο ή την Κοινότητα που έχουν υποβάλει την αίτησή τους, για να προωθηθεί στην οικεία Περιφέρεια.

Μόλις προσκομισθεί η βεβαίωση εξαγοράς, η αρμόδια υπηρεσία του Δήμου ή της Κοινότητας θα αντικαθιστά τη βεβαίωση παραλαβής με **βεβαίωση τύπου Α**.

Σε περιπτώσεις που υπήκοοι τρίτης χώρας είχαν υποβάλει αίτηση με ελλειπείς ημέρες / μήνες ασφάλισης και το αίτημά τους απορρίφθηκε, θα πρέπει να υποβάλλουν αίτηση επανεξέτασης του αιτήματός τους προκειμένου να υπαχθούν στη διαδικασία εξαγοράς και η οικεία Περιφέρεια θα πρέπει να αποστείλει σε σύντομο χρονικό διάστημα σχετικό έγγραφο στο οποίο θα αναφέρεται ο υπολειπόμενος αριθμός ημερών / μηνών ασφάλισης που πρέπει να εξαγοράσουν.

Στη συνέχεια θα ακολουθείται η προαναφερόμενη διαδικασία.

Σημειώνουμε ότι στο έγγραφο που αποστέλλετε στους ενδιαφερόμενους σχετικά με τον αριθμό των υπολειπόμενων ημερών / μηνών ασφάλισης για κάθε έτος της άδειας διαμονής τους, η ένδειξη «μηνών» αφορά μόνο στις περιπτώσεις υπηκόων τρίτων χωρών που ασφαλιζονται στον ΟΓΑ, καθότι, όπως είναι γνωστό, ως ελάχιστο χρονικό διάστημα ασφάλισης, για όλες τις κατηγορίες ασφαλισμένων στον ΟΓΑ, ορίζεται το ένα έτος (12 μήνες) ασφάλισης.

**Επισημαίνουμε ότι για λόγους χρηστής διοίκησης και ίσης μεταχείρισης, σε όσους από τους υπηκόους τρίτων χωρών, των οποίων τα αιτήματα έχουν απορριφθεί ή εκκρεμούν, δεν έχει αποσταλεί το σχετικό έγγραφο από την οικεία υπηρεσία της Περιφέρειας και επιθυμούν να ταξιδέψουν στη χώρα τους κατά το διάστημα των θερινών διακοπών, μπορείτε να αντικαταστήσετε τις βεβαιώσεις παραλαβής που τους έχετε χορηγήσει, με βεβαιώσεις τύπου Α', θέτοντας σχετική επισημείωση στο σώμα της βεβαίωσης ότι προκειμένου να εκδοθεί η άδεια διαμονής, πρέπει να προβούν σε εξαγορά υπολειπόμενων ημερών / μηνών εργασίας, μέχρι την 30.9.2007, ημερομηνία που ορίζεται εκ του νόμου ως καταληκτική για την ολοκλήρωση της διαδικασίας εξαγοράς και προσκόμισης της αντίστοιχης απόφασης εξαγοράς.**

Εάν δεν προσκομισθεί η βεβαίωση εξαγοράς μέχρι την παραπάνω ημερομηνία, τα σχετικά αιτήματα θα απορρίπτονται.

**Προσοχή:** Ο υπολογισμός των ελλειπών ημερών / μηνών ασφάλισης για τα ανωτέρω αιτήματα, θα γίνεται βάσει των αναφερομένων στην υπ' αριθ. 17/2006 εγκύκλιο της υπηρεσίας μας, δηλαδή, θα αναζητούνται οι οριζόμενες, για κάθε

κατηγορία άδειας διαμονής ημέρες ασφάλισης, όπως αυτές έχουν ορισθεί από την υπ' αριθ.160/2006 κοινή υπουργική απόφαση, **ανά έτος** και ασφαλιστικό φορέα, αφαιρουμένων των ημερών τεκμηριωμένης αποχής από την εργασία, σύμφωνα με τον τύπο που σας παραθέσαμε στην ανωτέρω εγκύκλιο και λαμβανομένων υπόψη, ότι για τους υπηκόους τρίτων χωρών που κατείχαν άδεια διαμονής για παροχή ανεξαρτήτων υπηρεσιών ή έργου (εργολάβοι κ.λ.π.), σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 23 του ν.2910/01, καθώς και για τους υπηκόους τρίτων χωρών που απασχολούνται με σχέση εξαρτημένης εργασίας σε περισσότερους του ενός μη σταθερούς εργοδότες (οικοδόμοι, αποκλειστικοί νοσοκόμοι και προσωπικό εργαζόμενο κατ' οίκον του εργοδότη) και ασφαλίζονται στο ΙΚΑ - ΕΤΑΜ, οι οποίοι έλαβαν άδεια εργασίας και διαμονής για παροχή ανεξαρτήτων υπηρεσιών ή έργου είτε σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.2910/01 είτε βάσει των διατάξεων της παραγράφου 10 του άρθρου 91 του ν. 3386/05, κατά την πρώτη ανανέωση της άδειας διαμονής τους, θα απαιτούνται 150 ημέρες ασφάλισης για κάθε έτος ισχύος της άδειας διαμονής τους

Δεδομένου ότι έχουν τεθεί στην υπηρεσία μας ερωτήματα αναφορικά με τον υπολογισμό των απαιτούμενων ημερών ασφάλισης, σε περιπτώσεις που οι υπήκοοι τρίτων χωρών αποδεικνύουν τεκμηριωμένα αποχή από την εργασία και ιδιαίτερα σε περιπτώσεις που π.χ. κατά το διάστημα ισχύος της άδειας διαμονής συντρέχουν και διαστήματα επιδότησης ανεργίας και ασθένειας και απουσίας στο εξωτερικό, σας γνωρίζουμε ότι θα αθροίζετε, ανά έτος στο οποίο αφορούν, όλες τις ημέρες για τις οποίες προσκομίζονται έγγραφα που πιστοποιούν τεκμηριωμένα την αποχή από την εργασία, θα τις αφαιρείτε από τον συνολικό αριθμό ημερών εργασίας του έτους, οι οποίες είναι 300, και χρησιμοποιώντας τον τύπο που παρατίθεται στην αριθ.17/2006 εγκύκλιο, θα υπολογίζετε, αναλογικά, βάσει του οριζόμενου για κάθε κατηγορία αριθμού ημερών εργασίας, τον αριθμό των απαιτούμενων ημερών εργασίας για το συγκεκριμένο υπήκοο τρίτης χώρας.

Θεωρούμε ότι είναι απόλυτα σαφές ότι ειδικά για την περίπτωση που οι υπήκοοι τρίτων χωρών, ως λόγο τεκμηριωμένης αποχής από την εργασία τους, επικαλούνται την απουσία τους στο εξωτερικό, το χρονικό διάστημα της απουσίας που θεωρείται ως τεκμηριωμένη αποχή από την εργασία τους και αφαιρείται από το σύνολο των ημερών εργασίας δεν θα πρέπει να υπερβαίνει **το τετράμηνο για κάθε έτος ισχύος της άδειας διαμονής τους.**

Σε περίπτωση που οι υπήκοοι τρίτων χωρών απουσιάσουν για μεγαλύτερο του τετραμήνου διάστημα στο εξωτερικό, οι λοιπές πλην των τεσσάρων μηνών, ημέρες εργασίας θα αναζητούνται ως ελλειπείς.

**Σε καμία περίπτωση όμως η αρμόδια υπηρεσία της Περιφέρειας δεν προβαίνει σε απόρριψη αιτημάτων με αιτιολογία ότι ο υπήκοος τρίτης χώρας απουσίασε στο εξωτερικό για μεγαλύτερο του τετραμήνου διάστημα, καθότι, όπως προαναφέραμε, το τετράμηνο διάστημα απουσίας είναι απόλυτα συνυφασμένο με τον αριθμό ημερών εργασίας που αναγνωρίζονται ως τεκμηριωμένος λόγος αποχής από την εργασία και την αναλογική αντίστοιχα μείωση των απαιτούμενων ημερών εργασίας.**

Άλλωστε από τις διατάξεις του νόμου 3386/05 δεν προβλέπεται ως λόγος απόρριψης αίτησης ανανέωσης άδειας διαμονής, η απουσία του υπηκόου τρίτης χώρας από την Ελλάδα, καθότι στην παράγραφο 5 του άρθρου 71, ορίζεται σαφώς ότι «Υπήκοος τρίτης χώρας που διαμένει νόμιμα στην Ελλάδα και εξέρχεται προσωρινά από το ελληνικό έδαφος, δικαιούται επανεισόδου, εφόσον η άδεια διαμονής του εξακολουθεί να ισχύει κατά το χρόνο επανεισόδου του.».

**Προσοχή:** Σε περιπτώσεις που έχετε ήδη αποστείλει στους ενδιαφερόμενους υπηκόους τρίτων χωρών τα σχετικά έγγραφα προκειμένου να

εξαγοράσουν τον υπολειπόμενο αριθμό ημερών / μηνών ασφάλισης που απαιτούνται για την ανανέωση της άδειας διαμονής τους και στον αριθμό αυτό έχουν συμπεριληφθεί ως ελλειπείς, ημέρες ασφάλισης που κατά την ημερομηνία ανανέωσης των αδειών διαμονής δεν ήταν δυνατόν να βεβαιωθούν και να προσκομιστούν (π.χ. το τελευταίο ή περισσότερα τρίμηνα πριν την ημερομηνία λήξης της άδειας διαμονής), τα οποία όμως έχουν ήδη βεβαιωθεί και αναφέρονται πλέον στο Λογαριασμό Ασφαλισμένου του αιτούντος, οι υπήκοοι τρίτων χωρών θα προσκομίζουν τα σχετικά έντυπα στο Δήμο ή την Κοινότητα και θα αιτούνται επανυπολογισμό των υπολειπομένων ημερών. Ο Δήμος ή η Κοινότητα θα αποστέλλει με άμεση προτεραιότητα τα έντυπα στην αρμόδια υπηρεσία της Περιφέρειας, η οποία θα πρέπει να εκδώσει νέο έγγραφο με το οποίο ο υπήκοος τρίτης χώρας θα κληθεί να εξαγοράσει τυχόν υπολειπόμενες ημέρες / μήνες ασφάλισης.

Βάσει των παραπάνω και δεδομένου ότι για τις περιπτώσεις των εκκρεμών ή απορριφθέντων αιτημάτων, λόγω ελλিপών ημερών / μηνών ασφάλισης, καταληκτική ημερομηνία για την προσκόμιση της βεβαίωσης εξαγοράς, είναι η **30.9.2007**, τα σχετικά αιτήματα, θα εξετάζονται κατά προτεραιότητα.

**β) Αιτήσεις ανανέωσης αδειών διαμονής που υποβάλλονται μετά την 23.2.2007 με ελλειπείς ημέρες / μήνες ασφάλισης (Άρθρο 18 παρ.5 του ν.3536/07)**

Για τις αιτήσεις ανανέωσης αδειών διαμονής που υποβάλλονται μετά την 23.2.2007 ημερομηνία έναρξης ισχύος εφαρμογής του ν.3536/07 και μέχρι την ολοκλήρωση της πρώτης ανανέωσης, βάσει των διατάξεων του ν.3386/05, όλων των αδειών διαμονής που χορηγήθηκαν είτε βάσει των διατάξεων του ν.2910/01 είτε της παραγράφου 10 του άρθρου 91 του ν.3386/05 είτε της παραγράφου 11 του ίδιου άρθρου, **παραμένει ενεργής η διάταξη της παραγράφου 18 παρ.5 του ν.3536/07**, σύμφωνα με τις διατάξεις της οποίας, στους υπηκόους τρίτων χωρών που δεν πραγματοποίησαν τον ελάχιστο αριθμό ημερών ασφάλισης ή το ελάχιστο χρονικό διάστημα ασφάλισης που καθορίστηκε με την κοινή υπουργική απόφαση της παραγράφου 1 του άρθρου 90 του ν. 3386/05 **παρέχεται η δυνατότητα εξαγοράς μέρους ή του συνόλου των υπολειπομένων ημερών ασφάλισης.**

Η σημαντική διαφοροποίηση μεταξύ των υπηκόων τρίτων χωρών που υπέβαλλαν αίτηση ανανέωσης πριν την 23.2.2007 και αυτών που υπέβαλλαν μετά την παραπάνω ημερομηνία, έγκειται στον διαφορετικό τρόπο υπολογισμού των απαιτούμενων ημερών ασφάλισης, αφού μετά την 23.2.2007, ημερομηνία έναρξης ισχύος του ν.3536/07, ισχύουν τα αναφερόμενα στις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 6 του ν.3536/07, σύμφωνα με τα οποία «Σε περίπτωση ανανέωσης διετούς άδειας διαμονής, η προϋπόθεση αυτή πρέπει να συντρέχει **αθροιστικά για το σύνολο της διετίας**».

Συνεπώς, ο υπήκοος τρίτης χώρας που υποβάλλει αίτηση για πρώτη ανανέωση της άδειας διαμονής του, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.3386/05 μετά την 23.2.2007, θα πρέπει να ακολουθεί την παρακάτω διαδικασία:

1. Δύο μήνες πριν τη λήξη της άδειας διαμονής του, ο υπήκοος τρίτης χώρας θα πρέπει, φέροντας απαραίτητως την απόφαση χορήγησης της άδειας διαμονής του, να απευθύνεται στον φορέα κοινωνικής ασφάλισης στον οποίο είναι ασφαλισμένος, προκειμένου να του χορηγηθεί βεβαίωση από την οποία προκύπτουν οι ημέρες εργασίας και η διάρκεια της ασφάλισης κατά το χρονικό διάστημα ισχύος της άδειας διαμονής του.

Στην ίδια βεβαίωση, θα αναφέρεται και η ύπαρξη εκκρεμών ή μη ασφαλιστικών υποχρεώσεων του υπηκόου τρίτης χώρας, πλην των εργαζόμενων με σχέση εξαρτημένης εργασίας σε σταθερό εργοδότη, που ασφαλίζονται στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, καθότι η ασφάλιση είναι υποχρέωση του εργοδότη και συνεπώς η ύπαρξη εκκρεμών ή μη ασφαλιστικών υποχρεώσεων αφορά στον εργοδότη και όχι στον εργαζόμενο.

Στην περίπτωση της εξαρτημένης εργασίας σε σταθερό εργοδότη θα βεβαιώνονται, από το Ι.Κ.Α., οι ημέρες ασφάλισης που μπορούν να βεβαιωθούν μέχρι το χρονικό σημείο υποβολής της αίτησης για χορήγηση της σχετικής βεβαίωσης, δεδομένου ότι ο χρόνος ασφάλισης του υπολειπόμενου διαστήματος μέχρι τη λήξη της άδειας διαμονής δεν είναι δυνατόν να βεβαιωθεί, καθόσον ο εργοδότης νομίμως δεν έχει ακόμη εκπληρώσει τις ασφαλιστικές του υποχρεώσεις.

Στην περίπτωση που ο υπήκοος τρίτης χώρας είναι ασφαλισμένος στο Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ., θα χορηγείται ο Λογαριασμός Ασφαλισμένου, ο οποίος ενέχει θέση βεβαίωσης, στον οποίο αναγράφονται αναλυτικά οι ημέρες ασφάλισης καθώς και άλλα πρόσθετα στοιχεία (ο κωδικός πακέτου κάλυψης που προσδιορίζει το ποσοστό εισφορών, οι αποδοχές κατά μήνα, οι εισφορές και ο αριθμός μητρώου εργοδότη). Το ανωτέρω έγγραφο θα συμπληρώνεται στο τέλος με τον υπολογισμό των ημερών ασφάλισης που έχει πραγματοποιήσει ο ενδιαφερόμενος κατά το χρονικό διάστημα ισχύος της άδειας διαμονής του και θα φέρει υπογραφή και σφραγίδα του υπαλλήλου και του Προϊστάμενου του Τμήματος Εσόδων του Υποκαταστήματος του Ι.Κ.Α.

Σε περίπτωση που δεν υφίσταται ένταξη του Υποκαταστήματος στο Ο.Π.Σ. του Ι.Κ.Α., θα εκδίδεται χειρόγραφη βεβαίωση από το Τμήμα Μητρώου του Υποκαταστήματος, στην οποία θα εμπεριέχονται τα παραπάνω στοιχεία.

Η τυχόν διάκριση σε «οριστικοποιημένες» και μη «οριστικοποιημένες» ημέρες αφορά αποκλειστικά την εντός του Ι.Κ.Α.- Ε.Τ.Α.Μ. επεξεργασία των Αναλυτικών Περιοδικών Δηλώσεων (Α.Π.Δ.) που έχει υποβάλλει ο εργοδότης και συνεπώς οι ημέρες ασφάλισης του αιτούντος (για τις οποίες το Ι.Κ.Α. –Ε.Τ.Α.Μ. πληροφορεί τις υπηρεσίες ) είναι το σύνολο των οριστικοποιημένων και μη οριστικοποιημένων ημερών.

Στην περίπτωση που οι υπήκοοι τρίτων χωρών είναι ασφαλισμένοι στον Ο.Γ.Α., αναφορικά με το είδος της βεβαίωσης που θα χορηγείται, κατά περίπτωση καθώς και για τον υπολογισμό των υπολειπόμενων μηνών ασφάλισης, θα συμβουλευτείτε την σχετική εγκύκλιο του Ο.Γ.Α.

**2.** Στη συνέχεια ο υπήκοος τρίτης χώρας θα προσέρχεται στο Δήμο ή την Κοινότητα του τόπου διαμονής του, προσκομίζοντας τη βεβαίωση και τα λοιπά εκ του νόμου οριζόμενα δικαιολογητικά.

**Σε περιπτώσεις που ο υπήκοος τρίτης χώρας, επικαλείται διαστήματα τεκμηριωμένης αποχής από την εργασία, θα πρέπει να προσκομίζει τα σχετικά έγγραφα που το αποδεικνύουν.**

**Υπενθυμίζουμε ότι προκειμένου να διερευνώνται διαστήματα απουσίας από τη χώρα, τα οποία οι υπήκοοι τρίτων χωρών επικαλούνται ως λόγο τεκμηριωμένης αποχής από την εργασία, είναι απαραίτητο να προσκομίζεται πλήρες επικυρωμένο αντίγραφο του διαβατηρίου και κατά την ανανέωση των αδειών διαμονής.**

**3.** Ο Δήμος ή η Κοινότητα, θα χορηγεί βεβαίωση τύπου Α΄ χωρίς, σε καμία περίπτωση, να ελέγχει τον αριθμό των ημερών ασφάλισης ακόμη και σε περιπτώσεις που δεν προσκομίζεται βιβλιάριο υγειονομικής περίθαλψης, για τους λόγους που αναφέρθηκαν παραπάνω, και προωθεί το φάκελο στην οικεία υπηρεσία της Περιφέρειας.

Η αρμόδια υπηρεσία της Περιφέρειας, εφόσον προβεί στον έλεγχο των δικαιολογητικών θα υπολογίσει τις τυχόν υπολειπόμενες ημέρες εργασίας, λαμβάνοντας υπόψη ότι, σε αυτή τη φάση, αφενός οι απαιτούμενες ημέρες υπολογίζονται αθροιστικά για το διάστημα της διαιτίας και αφετέρου, επειδή πρόκειται για την πρώτη ανανέωση της άδειας διαμονής, βάσει των διατάξεων του ν.3386/05, ισχύουν οι διατάξεις της παραγράφου 5 του άρθρου 18 του ν.3536/07 και τα αναφερόμενα στην εγκύκλιο 17/2006.

**Π.χ.** Εάν πρόκειται για εξαρτημένη εργασία, οι απαιτούμενες ημέρες εργασίας είναι 400 για το διάστημα της διαιτίας και αφαιρουμένων από το σύνολο των ημερών εργασίας κατά την διαιτία ισχύος της άδειας διαμονής, οι οποίες είναι 600, τυχόν ημερών που τεκμηριωμένα δεν παρείχε εργασία, μεταξύ των οποίων συμπεριλαμβάνονται και οι ημέρες εργασίας που δεν είναι δυνατόν να βεβαιωθούν κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης του ενδιαφερόμενου, θα προκύπτουν αναλογικά οι υπολειπόμενες ημέρες εργασίας που θα πρέπει να εξαγοράσει ο ενδιαφερόμενος.

*Δηλαδή, εάν ο υπήκοος τρίτης χώρας έχει πραγματοποιήσει 200 ημέρες εργασίας κατά τη διαιτία ισχύος της άδειας διαμονής του και αποδεικνύει 100 ημέρες απουσίας στο εξωτερικό και 75 ημέρες που δεν είναι δυνατόν να βεβαιωθούν, καθότι αφορούν το τελευταίο τρίμηνο πριν την υποβολή της αίτησης για ανανέωση, οι απαιτούμενες ημέρες εργασίας, αναλογικά υπολογιζόμενες βάσει του τύπου της εγκυκλίου 17/2004, είναι 283. Συνεπώς, ο υπήκοος τρίτης χώρας, που έχει πραγματοποιήσει 200 ημέρες εργασίας κατά το διάστημα ισχύος της άδειας διαμονής του, θα πρέπει να προβεί σε εξαγορά 83 ημερών εργασίας.*

**Προσοχή:** Για τον υπολογισμό των απαιτούμενων ημερών εργασίας που αφορούν σε ανανέωση αδειών διαμονής για παροχή ανεξαρτήτων υπηρεσιών ή έργου οι οποίες έχουν χορηγηθεί είτε σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 23 του ν.2910/01, είτε βάσει των διατάξεων της παραγράφου 10 του άρθρου 91 του ν. 3386/05, κατά την πρώτη ανανέωση της άδειας διαμονής τους, απαιτούνται 300 ημέρες ασφάλισης για τη διαιτία ισχύος της άδειας διαμονής τους

### **γ) Αιτήσεις ανανέωσης αδειών διαμονής που υποβάλλονται μετά την 23.2.2007, βάσει των διατάξεων της παραγράφου 2 του άρθρου 6 του ν. 3536/07**

Μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας της πρώτης ανανέωσης των αδειών διαμονής, βάσει των διατάξεων του ν.3386/05, η μεταβατική διάταξη της παραγράφου 5 του άρθρου 18 του ν.3536/07 παύει να ισχύει και συνεπώς, για κάθε επόμενη ανανέωση άδειας διαμονής θα ακολουθείται η προβλεπόμενη από τις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 6 του ν.3536/07, πάγια ρύθμιση.

Συνεπώς, η διαδικασία που θα ακολουθείται για την ανανέωση άδειας διαμονής για εξαρτημένη εργασία ή παροχή υπηρεσιών ή έργου είναι η ακόλουθη:

**1.** Δύο μήνες πριν τη λήξη της άδειας διαμονής του, ο υπήκοος τρίτης χώρας θα πρέπει να απευθύνεται στον φορέα κοινωνικής ασφάλισης στον οποίο είναι ασφαλισμένος, φέροντας απαραίτητως την απόφαση χορήγησης της άδειας διαμονής του, ο οποίος θα του χορηγεί βεβαίωση από την οποία προκύπτουν οι ημέρες και η διάρκεια της ασφάλισης κατά το χρονικό διάστημα ισχύος της άδειας διαμονής του.

Στην ίδια βεβαίωση, θα αναφέρεται και η ύπαρξη εκκρεμών ή μη ασφαλιστικών υποχρεώσεων του υπηκόου τρίτης χώρας, πλην των εργαζόμενων με σχέση εξαρτημένης εργασίας σε σταθερό εργοδότη, που ασφαλίζονται στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, καθότι η ασφάλιση είναι υποχρέωση του εργοδότη και συνεπώς η ύπαρξη

εκκρεμών ή μη ασφαλιστικών υποχρεώσεων αφορά στον εργοδότη και όχι στον εργαζόμενο.

Στην περίπτωση της εξαρτημένης εργασίας σε σταθερό εργοδότη θα βεβαιώνονται, από το Ι.Κ.Α., οι ημέρες ασφάλισης που μπορούν να βεβαιωθούν μέχρι το χρονικό σημείο υποβολής της αίτησης για χορήγηση της σχετικής βεβαίωσης, δεδομένου ότι ο χρόνος ασφάλισης του υπολειπόμενου διαστήματος μέχρι τη λήξη της άδειας διαμονής δεν είναι δυνατόν να βεβαιωθεί, καθόσον ο εργοδότης νομίμως δεν έχει ακόμη εκπληρώσει τις ασφαλιστικές του υποχρεώσεις.

Η τυχόν διάκριση σε «οριστικοποιημένες» και μη «οριστικοποιημένες» ημέρες αφορά αποκλειστικά την εντός του Ι.Κ.Α.- Ε.Τ.Α.Μ. επεξεργασία των Αναλυτικών Περιοδικών Δηλώσεων (Α.Π.Δ.) που έχει υποβάλλει ο εργοδότης και συνεπώς οι ημέρες ασφάλισης του αιτούντος (για τις οποίες το Ι.Κ.Α. –Ε.Τ.Α.Μ. πληροφορεί τις υπηρεσίες ) είναι το σύνολο των οριστικοποιημένων και μη οριστικοποιημένων ημερών.

**2.** Εφόσον ο υπήκοος τρίτης χώρας λάβει τη σχετική βεβαίωση θα απευθύνεται στο Δήμο ή την Κοινότητα και θα υποβάλλει την αίτηση με τα απαιτούμενα κατά περίπτωση δικαιολογητικά, όπως αυτά ορίζονται στην απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, της παραγράφου 2 του άρθρου 11 του ν. 3386/05 και τυχόν αποδεικτικά στοιχεία που αποδεικνύουν τεκμηριωμένη αποχή από την εργασία.

**Ο Δήμος θα παραλαμβάνει την αίτηση και σε περίπτωση που ο φάκελος είναι πλήρης, ακόμη και αν από τη βεβαίωση του ασφαλιστικού φορέα προκύπτει ότι ο υπήκοος τρίτης χώρας δεν έχει πραγματοποιήσει καμία ημέρα εργασίας, θα χορηγεί βεβαίωση τύπου Α και θα τον αποστέλλει εντός δεκαπέντε ημερών στην οικεία υπηρεσία της Περιφέρειας.**

**Ομοίως και στις περιπτώσεις που από τη βεβαίωση του ασφαλιστικού φορέα προκύπτει ότι υφίσταται ρύθμιση οφειλών, οι όροι της οποίας τηρούνται από τον υπήκοο τρίτης χώρας, θα χορηγείται βεβαίωση τύπου Α'.**

**Επισημαίνουμε για ακόμη μια φορά ότι ο Δήμος ή η Κοινότητα δεν ελέγχει τις ημέρες ασφάλισης που έχει πραγματοποιήσει ο υπήκοος τρίτης χώρας.**

**3.** Η αρμόδια υπηρεσία της Περιφέρειας θα ελέγχει τους σχετικούς φακέλους, λαμβάνοντας υπόψη ότι ο απαιτούμενος κατά κατηγορία αριθμός ημερών εργασίας, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην Κ.Υ.Α. της παραγράφου 1 του άρθρου 90 του ν.3386/05, υπολογίζεται πλέον αθροιστικά για το σύνολο της διαιτίας και εφόσον προσμετρήσει τυχόν ημέρες τεκμηριωμένης αποχής από την εργασία, **μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται και ο χρόνος ασφάλισης που δεν είναι δυνατόν να βεβαιωθεί, θα υπολογίζει, αναλογικά και βάσει του τύπου της εγκυκλίου 17/06 τον αριθμό των απαιτούμενων ημερών για κάθε περίπτωση.**

Από τον αριθμό αυτόν θα αφαιρούνται οι ημέρες εργασίας που έχει πραγματοποιήσει ο υπήκοος τρίτης χώρας και εφόσον προκύψει ότι ο υπήκοος τρίτης χώρας εξαγοράζοντας μέχρι 20% του απαιτούμενου αριθμού για την κατηγορία της άδειας διαμονής του, όπως έχει υπολογιστεί βάσει των παραπάνω, συγκεντρώνει τον απαιτούμενο αριθμό, θα αποστέλλει, μέσω του Δήμου, σχετικό έγγραφο στο υπήκοο τρίτης χώρας, με το οποίο θα τον ενημερώνει σχετικά με τον αριθμό ημερών εργασίας που θα πρέπει να εξαγοράσει και το χρονικό διάστημα στο οποίο αυτές αντιστοιχούν (π.χ. 50 ημέρες εργασίας για τα έτη 2004-2006)

**4.** Στη συνέχεια ο υπήκοος τρίτης χώρας θα απευθύνεται στον ασφαλιστικό φορέα προκειμένου να εξαγοράσει τον απαιτούμενο αριθμό και να προσκομίσει στο

Δήμο την βεβαίωση εξαγοράς, η οποία θα πρέπει να αποσταλεί άμεσα στην αρμόδια υπηρεσία της Περιφέρειας για να ολοκληρωθεί ο φάκελος και να εκδοθεί η άδεια διαμονής.

**Σε περίπτωση που η αρμόδια υπηρεσία από τον έλεγχο που θα διενεργήσει διαπιστώσει ότι ακόμη και αν εξαγορασθεί ποσοστό 20% ημερών ασφάλισης, ο υπήκοος τρίτης χώρας δεν συγκεντρώνει τον απαιτούμενο για την ανανέωση της άδειας διαμονής του αριθμό, θα απορρίπτει άμεσα το σχετικό αίτημα.**

**Σε όλες τις παραπάνω περιπτώσεις, είναι ευνόητο ότι τα αναφερόμενα σχετικά με τις προϋποθέσεις χορήγησης της βεβαίωσης τύπου Α' αφορούν και στα μέλη της οικογένειας του ενδιαφερόμενου που αδειοδοτούνται για λόγους οικογενειακής επανένωσης.**

## **Α. ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗ**

Σε συμπλήρωση των αναφερομένων στην υπ' αριθ. 30/2007, ερμηνευτική των διατάξεων του ν.3536/07, εγκύκλιο της υπηρεσίας μας και για την ορθή εφαρμογή των διατάξεων του νόμου και των αναφερομένων σ' αυτή, θεωρούμε σκόπιμο να σας παρέχουμε επί πλέον διευκρινίσεις, επί ζητημάτων που ανακύπτουν κατά την εφαρμογή, ιδίως των διατάξεων της παραγράφου 4 του άρθρου 18 του ν.3536/07.

### **Α' Υπαγόμενοι στη διαδικασία νομιμοποίησης**

Όπως είναι γνωστό, με τις διατάξεις της παραγράφου 4 του άρθρου 18 του ν.3536/07 και στο πλαίσιο αποκατάστασης περιπτώσεων που ενώ διέμεναν στη χώρα δεν μπόρεσαν να υπαχθούν στη διαδικασία νομιμοποίησης της παραγράφου 11 του άρθρου 91 του ν.3386/05, παρέχεται μία επί πλέον ευκαιρία νομιμοποίησης σε υπηκόους τρίτων χωρών που διέμεναν μέχρι 31.12.2004 και διαμένουν έκτοτε στην Ελλάδα και δεν συντρέχουν στο πρόσωπό τους λόγοι δημόσιας τάξης και ασφάλειας, εφόσον βέβαια προσκομίσουν ένα εκ των ρητά αναφερόμενων στη διάταξη της παραγράφου 4 του άρθρου 18 του ν. 3536/07, αποδεικτικών διαμονής τους στη χώρα μέχρι την παραπάνω ημερομηνία.

**Βάσει των παραπάνω, θεωρούμε ότι είναι απόλυτα σαφές, ότι η διάταξη του νόμου δεν κάνει διάκριση παράνομα ή νόμιμα διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελλάδα, κατά την παραπάνω ημερομηνία**

**Εξάλλου, κάτι τέτοιο θα ήταν σε πλήρη αντίθεση με το αποδεικτικό διαμονής που προβλέπεται στις περιπτώσεις ββ και γγ της παραγράφου 4 του άρθρου 18 του ν.3536/07, καθόσον οι υπήκοοι τρίτων χωρών που είχαν υποβάλει αίτηση για χορήγηση ή ανανέωση άδειας διαμονής ή για χορήγηση Ε.Δ.Τ.Ο., πριν την 31.12.2004 και το αίτημά τους απορρίφθηκε μεταγενέστερα της 31.12.2004, ή ήταν κάτοχοι Ε.Δ.Τ.Ο. το οποίο έληξε μέχρι την ίδια ημερομηνία και δεν ανανεώθηκε, ήταν νόμιμα διαμένοντες στη χώρα μέχρι η διοίκηση να απορρίψει το σχετικό αίτημα.**

**Συνεπώς στη διαδικασία νομιμοποίησης μπορούν να υπαχθούν όλοι οι υπήκοοι τρίτων χωρών που αποδεδειγμένα διέμεναν νόμιμα ή παράνομα στη χώρα μέχρι την ανωτέρω ημερομηνία και εξακολουθούν να διαμένουν έκτοτε στη χώρα, εφόσον προσκομίσουν ένα από τα αποδεικτικά διαμονής που προβλέπονται ρητά στο νόμο και εφόσον τη στιγμή υποβολής της αίτησης και σε κάθε περίπτωση μέχρι τη λήξη της τασσόμενης από το νόμο προθεσμίας**

(30.9.2007) για την ολοκλήρωση της διαδικασίας νομιμοποίησης, έχουν καταστεί ή καθίστανται μη νόμιμοι.

Το κρίσιμο σημείο που θα πρέπει να διερευνάται από τις αρμόδιες υπηρεσίες των Περιφερειών είναι η συνεχής διαμονή του υπηκόου τρίτης χώρας στην Ελλάδα πριν την 31.12.2004 και μετέπειτα υπό την έννοια ότι δεν έχει φύγει από τη χώρα. Η ανωτέρω διερεύνηση τελείται υπό την εξαίρεση που διαλαμβάνεται στο κεφάλαιο Β της παρούσης.

Βάσει των παραπάνω, στη διαδικασία υπαγωγής στις διατάξεις της παραγράφου 4 του άρθρου 18 του ν.3536/07, μπορούν να υπαχθούν υπήκοοι τρίτων χωρών που ήταν κάτοχοι αδειών διαμονής που έληξαν πριν ή μετά την 31.12.2004 και δεν ανανεώθηκαν ή τα σχετικά αιτήματα ανανέωσης, υποβλήθηκαν μεταγενέστερα της ανωτέρω ημερομηνίας και απορρίφθηκαν ή απορρίπτονται από τις αρμόδιες υπηρεσίες επειδή δεν πληρούν τις εκ του νόμου οριζόμενες προϋποθέσεις.

**Προσοχή:** Δεν μπορούν να υποβάλλουν αιτήματα υπαγωγής στη διαδικασία της νομιμοποίησης, υπήκοοι τρίτων χωρών που τα αιτήματά τους απορρίφθηκαν για λόγους δημόσιας τάξης και ασφάλειας ή ανακλήθηκαν οι άδειες διαμονής τους για τους ίδιους λόγους.

Σε περιπτώσεις όμως που οι λόγοι δημόσιας τάξης και ασφάλειας έχουν πάψει πλέον αποδεδειγμένα να υφίστανται, θα προσκομίζεται στην υπηρεσία του Δήμου ή της Κοινότητας, εκτός της απορριπτικής απόφασης και σχετικό έγγραφο του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης από το οποίο θα αποδεικνύεται η μη ύπαρξη λόγων δημόσιας τάξης και ασφάλειας (π.χ. έγγραφο περί μη εγγραφής στον κατάλογο των ανεπιθύμητων).

**Παράδειγμα:** Η ανάκληση ή η απόρριψη αιτήματος για χορήγηση ή ανανέωση άδειας διαμονής έχει επιστηριχθεί σε έγγραφο της αρμόδιας υπηρεσίας του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, με το οποίο ενημέρωνε την οικεία υπηρεσία της Περιφέρειας ότι σε βάρος υπηκόου τρίτης χώρας υφίστανται λόγοι δημόσιας τάξης και ασφάλειας, διότι ότι είχε ασκηθεί ποινική δίωξη σε βάρος του για τέλεση αδικήματος.

Στη συνέχεια, ο υπήκοος τρίτης χώρας κηρύσσεται αθώος για την τέλεση της πράξεως και συνεπώς οι λόγοι δημόσιας τάξης και ασφάλειας δεν υφίστανται πλέον.

Στην περίπτωση αυτή, θα προσκομίζεται η απορριπτική απόφαση, ως αποδεικτικό διαμονής, και έγγραφο του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης με πρόσφατη ημερομηνία από το οποίο θα προκύπτει ότι δεν υφίστανται σε βάρος του ενδιαφερόμενου λόγοι δημόσιας τάξης και ασφάλειας.

Επισημαίνουμε ότι για την υπαγωγή των ανωτέρω υπηκόων στη διαδικασία νομιμοποίησης, οι ενδιαφερόμενοι δεν θα προσκομίσουν ως αποδεικτικό διαμονής την απορριπτική απόφαση επί της αίτησης χορήγησης ή ανανέωσης της άδειας διαμονής ή του Ε.Δ.Τ.Ο. αλλά ένα εκ των λοιπών αποδεικτικών διαμονής, καθότι είναι σαφές ότι η απορριπτική απόφαση επί αιτήσεως για χορήγηση ή ανανέωση άδειας διαμονής ή Ε.Δ.Τ.Ο., θεωρείται ως αποδεικτικό διαμονής στη χώρα μόνο όταν το αίτημα έχει υποβληθεί πριν την 31.12.2004 και απορρίπτεται μεταγενέστερα της παραπάνω ημερομηνίας.

Τούτο, διότι η σχετική πρόβλεψη της παραγράφου 4 του άρθρου 18 του ν.3536/07 δεν έχει αυτοτέλεια ρυθμιστικού πεδίου υπό την έννοια ότι δεν καθιερώνει για πρώτη φορά ρύθμιση νομιμοποίησης αλλά συμπλέκεται με το νομοθετικό πλαίσιο που έχει θεσπισθεί με το άρθρο 91 του ν.3386/05.

Ως εκ τούτου η παροχή ευκαιρίας νομιμοποίησης αναφέρεται σε υπηκόους τρίτων χωρών οι οποίοι θα μπορούσαν να υπαχθούν σε διαδικασία νομιμοποίησης



βάσει των διατάξεων των παραγράφων 9, 10 και 11 του άρθρου 91 του ν.3386/05, εάν το αίτημά τους είχε εγκαίρως εξετασθεί και απορριφθεί.

**Π.χ.** Υπήκοος τρίτης χώρας κάτοχος άδειας διαμονής για ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα που είχε εκδοθεί την 20.12.2004 και έληξε την 19.12.2006 και δεν ανανεώθηκε ή το σχετικό αίτημα ανανέωσης απορρίφθηκε την 2.1.2007, με αιτιολογικό την άσκηση ταυτόχρονα και μισθωτής απασχόλησης και κατά συνέπεια απορρίφθηκαν και τα αιτήματα για οικογενειακή επανένωση των μελών της οικογένειάς του, μπορεί να υποβάλλει αίτηση υπαγωγής στη νομιμοποίηση, προσκομίζοντας ως αποδεικτικό διαμονής στη χώρα, βεβαίωση εγγραφής τέκνου σε δημόσιο εκπαιδευτικό ίδρυμα πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, εφόσον το τέκνο του ενεγράφη πριν από την 31.12.2004 και συνεχίζει να φοιτά μέχρι την έναρξη εφαρμογής του νόμου.

**Προσοχή:** Δεν είναι δυνατή η υπαγωγή στην ανωτέρω διαδικασία, υπηκόων τρίτων χωρών, των οποίων εκκρεμούν αιτήματα για υπαγωγή στην προβλεπόμενη από τις διατάξεις της παραγράφου 11 του άρθρου 91 του ν.3386/05 διαδικασία νομιμοποίησης, ακόμη και αν από τους ελέγχους των σχετικών φακέλων προκύπτει ότι πληρούν τις προϋποθέσεις της παραγράφου 4 του άρθρου 18 του ν.3536/07, πριν αυτά απορριφθούν.

**Δηλαδή τα σχετικά αιτήματα θα πρέπει να εξετασθούν και να εκδοθούν απορριπτικές επί αυτών αποφάσεις ώστε στη συνέχεια να έχουν τη δυνατότητα να υποβάλλουν αιτήσεις υπαγωγής στις διατάξεις της παραγράφου 4 του άρθρου 18 του ν.3536/07.**

**Οι ανωτέρω υπήκοοι τρίτων χωρών, έχουν τη δυνατότητα, όπως άλλωστε αναφέρεται και στην υπ' αριθ. 30/2007 εγκύκλιο να κάνουν χρήση της εξαγοράς στην οποία είχαν προβεί προκειμένου να υπαχθούν στη διαδικασία νομιμοποίησης, εφόσον βέβαια δεν τους έχει εν τω μεταξύ επιστραφεί το καταβληθέν ποσό.**

***B' Διερεύνηση της συνεχούς διαμονής στη χώρα πριν την 31.12.04 και εντεύθεν***

Όπως σας επισημάναμε παραπάνω, κρίσιμο στοιχείο για την υπαγωγή στη διαδικασία νομιμοποίησης της παραγράφου 4 του άρθρου 18 του ν.3536/07, πέραν της απόδειξης διαμονής μέχρι την 31.12.2004, αποκλειστικά με ένα εκ των ρητά αναφερομένων στο νόμο αποδεικτικών διαμονής, είναι η διερεύνηση της συνεχούς διαμονής στη χώρα για το διάστημα πριν την 31.12.2004 και μέχρι την ημερομηνία υποβολής της σχετικής αίτησης και πάντως μέχρι την 30.9.2007.

Ο έλεγχος θα διενεργείται βάσει του διαβατηρίου και τυχόν χρονικά διαστήματα απουσίας, από 1.1.2005 έως 23.2.2007, που δεν υπερβαίνουν συνολικά το τρίμηνο **ανά έτος**, δεν θα λαμβάνονται υπόψη, δεδομένου ότι ενδεχομένως οι υπήκοοι τρίτων χωρών, ήταν κάτοχοι βεβαιώσεων που επέτρεπαν την έξοδο και επανείσοδό τους στη χώρα για τα διαστήματα που χορηγούνταν αντίστοιχη άδεια από το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης ή κάτοχοι αδειών διαμονής.

### **Γ' Αποδεικτικά διαμονής και δικαιούχοι νομιμοποίησης ανά κατηγορία**

Όπως ήδη γνωρίζετε, με τα αποδεικτικά διαμονής που αναφέρονται αποκλειστικά στο νόμο και τα λοιπά κατά κατηγορία δικαιολογητικά όπως αναφέρονται στην υπ' αριθ.30/2007 εγκύκλιο της υπηρεσίας μας, νομιμοποιούνται συγκεκριμένες κατηγορίες υπηκόων τρίτων χωρών.

Ειδικότερα:

α) Με την προσκόμιση βεβαίωσης εγγραφής σε δημόσια εκπαιδευτικά ιδρύματα πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, εφόσον η εγγραφή είχε γίνει πριν την 31.12.2004 **νομιμοποιούνται ενήλικοι υπήκοοι τρίτων χωρών**, με την προϋπόθεση ότι διαμένουν έκτοτε και μέχρι την έναρξη ισχύος του ν.3536/07στη χώρα εφόσον συνεχίζουν να φοιτούν στην ίδια ή ανώτερη βαθμίδα εκπαίδευσης ή έχει ολοκληρωθεί η φοίτησή τους στην ίδια ή ανώτερη βαθμίδα εκπαίδευσης

β) Με την προσκόμιση βεβαίωσης εγγραφής τέκνου το οποίο ενεγράφη σε δημόσια εκπαιδευτικά ιδρύματα πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης πριν την 31.12.2004 και συνεχίζει να φοιτά μέχρι τη δημοσίευση του ν.3536/07 στην ίδια ή ανώτερη βαθμίδα εκπαίδευσης, **νομιμοποιούνται οι γονείς και το ανήλικο τέκνο τους, καθώς και τα λοιπά ανήλικα τέκνα τους που διαμένουν κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης, στη χώρα.**

Από τη συγκεκριμένη διάταξη δεν προκύπτει ως απαραίτητη προϋπόθεση για τη νομιμοποίηση γονέα ανήλικου τέκνου, πληρουμένων των παραπάνω προϋποθέσεων, η παραμονή και του έτερου των γονέων στη χώρα, όπως δεν απαιτείται η νόμιμη διαμονή του ενός εκ των δύο γονέων η οποία όμως δεν αποκλείεται.

**Προσοχή:** Η εγγραφή τέκνου σε δημόσια νηπιαγωγεία και σε νηπιακά τμήματα κρατικών παιδικών σταθμών πριν την 31.12.2004, θεωρείται αποδεικτικό διαμονής, δεδομένου ότι, βάσει των διατάξεων του άρθρου 2 του ν.1566/1985, όπως ισχύει, η πρωτοβάθμια εκπαίδευση παρέχεται στα νηπιαγωγεία και στα δημοτικά σχολεία, τα οποία λειτουργούν είτε ως ανεξάρτητα είτε μέσα σε παιδικά κέντρα, στα οποία λειτουργούν μαζί με κρατικούς παιδικούς σταθμούς.

Αντιθέτως, δεν προκύπτει υπαγωγή για τις περιπτώσεις που τα ανήλικα τέκνα φοιτούσαν σε δημόσιους βρεφονηπιακούς σταθμούς.

Σε περίπτωση που από την βεβαίωση εγγραφής του τέκνου στο οικείο ίδρυμα, δεν προκύπτει εάν είναι νηπιακό τμήμα ή βρεφονηπιακός σταθμός, η οικεία υπηρεσία της Περιφέρειας προκειμένου να διαπιστώσει εάν η εγγραφή του τέκνου, μέχρι την 31.12.2004, αφορά εγγραφή σε νηπιακό τμήμα κρατικού παιδικού σταθμού, θα ελέγχει την ηλικία του τέκνου κατά την ημερομηνία εγγραφής και μόνο στην περίπτωση που αυτό, κατά την ημερομηνία είχε συμπληρώσει την ηλικία των τριάνμισι ετών, θα δέχεται το συγκεκριμένο δικαιολογητικό ως αποδεικτικό διαμονής για την υπαγωγή στη διαδικασία νομιμοποίησης.

γ) Με την προσκόμιση ληξιαρχικής πράξης γέννησης στην Ελλάδα **νομιμοποιούνται ενήλικοι υπήκοοι τρίτων χωρών** εφόσον διαμένουν έκτοτε και μέχρι την ημερομηνία υποβολής της αίτησης στη χώρα

δ) Με την προσκόμιση ληξιαρχικής πράξης γέννησης τέκνου στην Ελλάδα μέχρι 31.12.2004, νομιμοποιούνται το ανήλικο τέκνο και ο ένας εκ των γονέων καθώς απαραίτητη προϋπόθεση στη συγκεκριμένη κατηγορία είναι η νόμιμη διαμονή στη χώρα του ετέρου των συζύγων και γονέα του τέκνου, **καθώς και τα λοιπά ανήλικα τέκνα τους που διαμένουν κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης, στη χώρα.**

Σε περίπτωση που μετά την ανωτέρω ημερομηνία έχει εκδοθεί απόφαση διαζυγίου και ο έτερος των συζύγων και γονέας του τέκνου εξακολουθεί να διαμένει νόμιμα στη χώρα ή ο νόμιμα διαμένων στη χώρα έτερος των συζύγων και γονέας του τέκνου έχει αποβιώσει, νομιμοποιείται ο διαμένων μη νόμιμα στη χώρα γονέας και το ανήλικο τέκνο, με την προϋπόθεση ότι θα προσκομισθεί απόφαση διαζυγίου

και στοιχεία που τεκμηριώνουν τη νομιμότητα της διαμονής του έτερου γονέα στη χώρα ή, αντίστοιχα, ληξιαρχική πράξη θανάτου και στοιχεία που τεκμηριώνουν τη νόμιμη διαμονή του έτερου γονέα στη χώρα μέχρι την ημερομηνία θανάτου του.

ε) Με την προσκόμιση ληξιαρχικής πράξης γάμου που τελέστηκε στην Ελλάδα, μέχρι 31.12.2004 νομιμοποιούνται ο ένας εκ των συζύγων καθώς απαραίτητη προϋπόθεση στη συγκεκριμένη κατηγορία είναι η νόμιμη διαμονή στη χώρα του ετέρου των συζύγων, **καθώς και τα ανήλικα τέκνα τους που διαμένουν κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης, στη χώρα.**

**Ομοίως, σε περιπτώσεις διαζυγίου ή θανάτου του ετέρου των συζύγων ισχύουν τα παραπάνω αναφερόμενα**

στ) Με την προσκόμιση **απορριπτικής** απόφασης που εκδόθηκε από το Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας, επί αιτήματος για χορήγηση ή ανανέωση άδειας διαμονής που είχε υποβληθεί μέχρι 31.12.2004 και απορρίφθηκε **μεταγενέστερα και μέχρι την 30.9.2007, νομιμοποιείται ο ενδιαφερόμενος υπήκοος τρίτης χώρας και τα μέλη της οικογένειάς του (σύζυγος και ανήλικα τέκνα), εφόσον η σύζυγος δεν αποδεικνύει αυτοτελώς την προϋπόθεση υπαγωγής στη συγκεκριμένη κατηγορία και κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης συμβιώνουν με τον αιτούντα**

ζ) Με την προσκόμιση απορριπτικής απόφασης επί αιτήσεως για χορήγηση Ε.Δ.Τ.Ο. που είχε υποβληθεί μέχρι την 31.12.2004 και απορρίφθηκε μεταγενέστερα και μέχρι την 30.9.2007, **νομιμοποιείται ο ενδιαφερόμενος υπήκοος τρίτης χώρας και τα μέλη της οικογένειάς του (σύζυγος και ανήλικα τέκνα), εφόσον η σύζυγος δεν αποδεικνύει αυτοτελώς την προϋπόθεση υπαγωγής στη συγκεκριμένη κατηγορία και κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης συμβιώνουν με τον αιτούντα.**

η) Με την προσκόμιση Ε.Δ.Τ.Ο. το οποίο έληξε μέχρι 31.12.2004 και δεν ανανεώθηκε **νομιμοποιείται ο ενδιαφερόμενος υπήκοος τρίτης χώρας και τα μέλη της οικογένειάς του (σύζυγος και ανήλικα τέκνα), εφόσον η σύζυγος δεν αποδεικνύει αυτοτελώς την προϋπόθεση υπαγωγής στη συγκεκριμένη κατηγορία και κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης συμβιώνουν με τον αιτούντα.**

Αναφορικά με τα δικαιολογητικά που θα πρέπει να υποβάλλουν οι ενδιαφερόμενοι υπήκοοι τρίτων χωρών που επιθυμούν την υπαγωγή τους στις διατάξεις της παραγράφου 4 του άρθρου 18 του ν.3536/07 και τους ειδικότερους όρους και προϋποθέσεις, ισχύουν τα αναφερόμενα στην υπ' αριθ.30/2007 εγκύκλιό μας.

#### **Δ' Εξαγορά υπολειπόμενων εισφορών για την υπαγωγή στη νομιμοποίηση**

Σε περιπτώσεις που νομιμοποιούνται βάσει των διατάξεων της παραγράφου 4 του άρθρου 18 του ν.3536/07 και οι δύο σύζυγοι, υποχρεούνται και οι δύο στην εξαγορά τυχόν υπολειπομένων εισφορών για ασφάλιση 150 ημερών.

Ομοίως και τα ενήλικα τέκνα των υπηκόων τρίτων χωρών που νομιμοποιούνται αυτοτελώς, αδιακρίτως εάν εργάζονται ή όχι.

## **Ε' Υπαγωγή στη διαδικασία νομιμοποίησης υπηκόων Βουλγαρίας και Ρουμανίας**

Δεδομένου ότι στην παρούσα φάση για τις χώρες της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας η χώρα μας έχει διατηρήσει διετή μεταβατική περίοδο, από την ημερομηνία προσχώρησής τους στην Ε.Ε., αναφορικά με την πρόσβασή τους στη μισθωτή απασχόληση, οι υπήκοοι των χωρών αυτών που διαμένουν μη νόμιμα στην Ελλάδα δεν θεωρούνται κοινοτικοί υπήκοοι αλλά υπήκοοι τρίτων χωρών και συνεπώς έχουν δικαίωμα, εφόσον πληρούν τις οριζόμενες προϋποθέσεις, να υποβάλλουν αιτήσεις υπαγωγής στη διαδικασία νομιμοποίησης, προκειμένου στη συνέχεια, μετά την πάροδο δωδεκάμηνης διαμονής για απασχόληση, να κατοχυρώσουν δικαίωμα κοινοτικού υπηκόου.

## **ΣΤ' Μη νόμιμα διαμένοντα ανήλικα τέκνα υπηκόων τρίτων χωρών νομίμως διαμενόντων στη χώρα**

Από τις διατάξεις της παραγράφου 4 του άρθρου 18 του ν.3536/07 δεν προκύπτει δυνατότητα νομιμοποίησης παράνομα διαμενόντων στη χώρα ανήλικων τέκνων υπηκόων χωρών όταν διαμένουν και οι δύο γονείς νόμιμα στην Ελλάδα.

Τούτο διότι, κατά το παρελθόν έχουν δοθεί επανειλημμένως ευκαιρίες νομιμοποίησης ανήλικων τέκνων που διαμένουν στη χώρα και παρά ταύτα, αν και υφίσταται δυνατότητα νόμιμης εισόδου των τέκνων στην Ελλάδα για λόγους οικογενειακής επανένωσης, εισέρχονται συνεχώς στην χώρα με μη νόμιμες διαδικασίες και προφανή σκοπό καταστρατήγησης των διατάξεων του νόμου.

Παρά τα παραπάνω, για λόγους χρηστής διοίκησης και στο πλαίσιο προστασίας της ενότητας της οικογένειας, παρέχεται ευκαιρία νομιμοποίησης και στα ανήλικα τέκνα των νομίμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών, εφόσον υποβάλλουν μέχρι την 30.9.2007 αίτηση για οικογενειακή επανένωση, με όλα τα απαιτούμενα δικαιολογητικά και τη στιγμή υποβολής της αίτησης, είναι:

**α) Εγγεγραμμένα και φοιτούν σε οποιαδήποτε βαθμίδα εκπαίδευσης. Η διαδικασία υπαγωγής γίνεται βάσει των διατάξεων της 11702/06 (ΦΕΚ 892/Β/12.7.2006) κοινής υπουργικής απόφασης όπως τροποποιήθηκε με την υπ' αριθ. 5652/14.3.07(ΦΕΚ 42/Β/26.3.07)**

**β) Έχουν γεννηθεί στην Ελλάδα και οι γονείς δεν δήλωσαν, εντός μηνός, ως όφειλαν, τη μεταβολή της οικογενειακής τους κατάστασης, στην οικεία υπηρεσία της Περιφέρειας, με αποτέλεσμα να μην έχει χορηγηθεί άδεια διαμονής στα τέκνα.**

Εφόσον οι εν λόγω υπήκοοι τρίτων χωρών δηλώσουν τη μεταβολή θα πρέπει να αιτηθούν ταυτόχρονα και χορήγηση άδεια διαμονής για το τέκνο τους, ανεξαρτήτως εάν η μεταβολή δηλώνεται κατά την ημερομηνία που ο γονέας υποβάλλει αίτηση για ανανέωση της άδειας διαμονής του ή κατά τη διάρκεια ισχύος της.

Ο Δήμος ή η Κοινότητα θα χορηγήσει βεβαίωση τύπου Α' για το τέκνο και θα αποστείλει άμεσα το σχετικό φάκελο στην οικεία υπηρεσία της Περιφέρειας, κάνοντας σχετική μνεία της παραβίασης εκπλήρωσης της υποχρέωσης,

Η αρμόδια υπηρεσία θα επιβάλλει το προβλεπόμενο από τις διατάξεις της παραγράφου 3 του άρθρου 15 του ν.3536/07, πρόστιμο, το ύψος του οποίου ανέρχεται στο ποσό των 250 ευρώ και θα αποστέλλει, μέσω του Δήμου ή της Κοινότητας σχετικό έγγραφο στον ενδιαφερόμενο με το οποίο θα τον ενημερώνει

και θα του ορίζει την προθεσμία εντός της οποίας θα πρέπει να το καταβάλλει και να προσκομίσει το σχετικό διπλότυπο είσπραξης ώστε στη συνέχεια να εκδοθεί η άδεια διαμονής.

Η εν λόγω άδεια διαμονής θα χορηγείται για λόγους οικογενειακής επανένωσης και θα είναι ισόχρονη με του συντηρούντος.

γ) Είχαν άδεια διαμονής, η οποία τους είχε χορηγηθεί είτε για λόγους οικογενειακής επανένωσης είτε βάσει των διατάξεων της παραγράφου 11 του άρθρου 91 του ν.3386/05 και, εκ παραδρομής, δεν ανανεώθηκε ταυτόχρονα με του συντηρούντος.

Οι εν λόγω αιτήσεις δεν θα θεωρηθούν εκπρόθεσμες και οι άδειες διαμονής θα χορηγηθούν για λόγους οικογενειακής επανένωσης και θα είναι ισόχρονες με του συντηρούντος.

## **Ε. ΘΕΜΑΤΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΕΠΑΝΕΝΩΣΗΣ**

Στην εν λόγω ενότητα περιλαμβάνονται απαντήσεις επί των συχνότερα υποβαλλόμενων ερωτημάτων για ζητήματα που αφορούν στο δικαίωμα της οικογενειακής επανένωσης.

Ειδικότερα, επιστούμε ιδιαίτερα την προσοχή σας στα ακόλουθα:

α) Για τις άδειες διαμονής για οικογενειακή επανένωση που χορηγήθηκαν βάσει των διατάξεων του ν.2910/01, αδιακρίτως του αριθμού των ανανεώσεων που έχουν πραγματοποιήσει κατά την εφαρμογή του ν.2910/01, καθώς και για τις άδειες διαμονής που χορηγήθηκαν βάσει των διατάξεων του της παραγράφου 10 του άρθρου 91 του ν.3386/05 και ανανεώνονται **για πρώτη φορά** με τις διατάξεις του ν.3386/05 και του 131/2006 Προεδρικού Διατάγματος, δεν απαιτούνται οι επαρκείς πόροι, όπως αυτοί έχουν καθορισθεί με την αριθ.4415/17.3.2006 κοινή υπουργική απόφαση.

β) Για τα αιτήματα που υποβάλλονται για χορήγηση έγκρισης θεώρησης εισόδου για λόγους οικογενειακής επανένωσης θα αναζητείται, προς διερεύνηση του επαρκούς εισοδήματος, το εκκαθαριστικό σημείωμα του τελευταίου οικονομικού έτους πριν την υποβολή της σχετικής αίτησης, από το οποίο θα πρέπει να προκύπτει ότι ο αιτών διαθέτει ετήσιο προσωπικό εισόδημα σταθερό και τακτικό το οποίο είναι μεγαλύτερο ή ίσο των 8.500 ευρώ προσαυξημένο κατά 20% για τη σύζυγο και κατά 15% για κάθε τέκνο.

Όταν και οι δύο γονείς διαμένουν ήδη νόμιμα στην Ελλάδα και αιτούνται έγκριση χορήγησης θεώρησης εισόδου για οικογενειακή επανένωση με ανήλικα τέκνα, δεν απαιτείται η προσαύξηση του 15%.

Ομοίως, κατ' αναλογική εφαρμογή, δεν αναζητείται η προσαύξηση κατά 15% για κάθε ανήλικο τέκνο εφόσον οι γονείς διαμένουν νόμιμα στη χώρα και κατά την ανανέωση των αδειών διαμονής για οικογενειακή επανένωση.

Στην περίπτωση αυτή θα αναζητείται μόνο η προσαύξηση κατά 20% για τη σύζυγο.

γ) Τα ανήλικα μέχρι τη συμπλήρωση του 18<sup>ου</sup> έτους τέκνα των υπηκόων τρίτων χωρών απαλλάσσονται από την υποχρέωση καταβολής παραβόλου

δ) Ο κάτοχος άδειας διαμονής για λόγους οικογενειακής επανένωσης δεν επιτρέπεται να αλλάξει κατηγορία, δηλαδή δεν δικαιούται να αποκτήσει αυτοτελή άδεια διαμονής στην Ελλάδα, πλην των ειδικά αναφερόμενων στο 131/2006 Προεδρικό Διάταγμα λόγων, εάν **δεν παρέλθει πενταετία** από την αρχική χορήγηση της άδειας διαμονής για λόγους οικογενειακής επανένωσης.

Αντίθετα κάτοχος ισχύουσας άδειας διαμονής για έναν από τους λόγους του νόμου, έχει δικαίωμα, κατά την ανανέωση αυτής, να αιτηθεί άδεια διαμονής για λόγους οικογενειακής επανένωσης, εφόσον πληρούνται οι λοιπές εκ του νόμου οριζόμενες προϋποθέσεις, χωρίς να υφίσταται ο παραπάνω χρονικός περιορισμός.

ε) Ο κάτοχος άδειας διαμονής για λόγους οικογενειακής επανένωσης έχει δικαίωμα πρόσβασης στην αγορά εργασίας με τους όρους και τις προϋποθέσεις που ορίζονται στην υπ' αριθ. 160/2006 κοινή υπουργική απόφαση.

Συνεπώς, ο υπήκοος τρίτης χώρας που επιθυμεί να απασχοληθεί σε μισθωτή εργασία, θα πρέπει να υποβάλλει αίτηση στην αρμόδια υπηρεσία, συνυποβάλλοντας τα απαιτούμενα δικαιολογητικά, ανάλογα με το είδος της απασχόλησης που θα παρέχει. Ειδικά για το πρώτο δωδεκάμηνο διάστημα διαμονής, από την χορήγηση της αρχικής άδειας διαμονής για οικογενειακή επανένωση, η αρμόδια υπηρεσία αποφασίζει βάσει των κενών θέσεων εργασίας ανά ειδικότητα, όπως αυτές έχουν καθοριστεί κατά τη διαδικασία του άρθρου 14 του ν. 3386/05.

Η αρμόδια υπηρεσία εκδίδει σχετική απόφαση με την οποία εγκρίνει την πρόσβαση στην εργασία υπηκόου τρίτης χώρας ισόχρονης διάρκειας με την άδεια διαμονής του.

Εάν το μέλος της οικογένειας επιθυμεί να ασκήσει ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα, θα πρέπει να υποβάλλει αίτηση στην αρμόδια υπηρεσία, καταθέτοντας τα προβλεπόμενα δικαιολογητικά συνοδευόμενα με την αντίστοιχη οικονομοτεχνική μελέτη. Ο φάκελος θα διαβιβάζεται στην Επιτροπή της παρ. 5 του άρθρου 24 η οποία θα γνωμοδοτεί σχετικά.

Εάν η ανωτέρω Επιτροπή γνωμοδοτήσει θετικά, η αρμόδια υπηρεσία θα εκδίδει σχετική απόφαση έγκρισης της δραστηριότητας, η οποία θα είναι ισόχρονη με την άδεια διαμονής για οικογενειακή συνένωση.

Η άδεια διαμονής θα ανανεώνεται για οικογενειακή επανένωση, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις που τίθενται από το 131/2006 π.δ. και μόνον εάν το μέλος επιθυμεί να συνεχίσει τη μισθωτή εργασία ή την άσκηση της ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας θα εξετάζεται από την υπηρεσία η πλήρωση των προϋποθέσεων κατ' αντιστοιχία με του συντηρούντος, λαμβανομένου υπόψη σε κάθε περίπτωση του χρονικού διαστήματος κατά τη διάρκεια του οποίου αυτό είχε πρόσβαση σε μισθωτή απασχόληση ή ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα.

Δεδομένου ότι με την εν λόγω κοινή υπουργική απόφαση προβλέπεται **για πρώτη φορά** η πλήρωση προϋποθέσεων κατ' αντιστοιχία με του συντηρούντος προκειμένου το μέλος της οικογένειας να συνεχίσει τη δραστηριότητά του, ήτοι ελάχιστος αριθμός ημερών εργασίας σας γνωρίζουμε ότι σε περιπτώσεις που είχαν χορηγηθεί, βάσει των διατάξεων του ν.2910/01, σε κατόχους άδειας διαμονής για οικογενειακή επανένωση, άδειες εργασίας, ισόχρονης διάρκειας και κατά την ανανέωση της άδειας διαμονής τους αιτούνται και συνέχιση της δραστηριότητάς τους, **δεν θα αναζητηθεί η πλήρωση των σχετικών προϋποθέσεων.**

**Αυτή θα αναζητείται μόνο σε περιπτώσεις που η σχετική έγκριση δόθηκε βάσει των διατάξεων του ν.3386/05.**

Η ως άνω διαδικασία, αναφορικά με την έγκριση πρόσβασης στην αγορά εργασίας, εφαρμόζεται και για τους υπηκόους τρίτων χωρών που είναι κάτοχοι αυτοτελών αδειών διαμονής.

Σε όλες τις παραπάνω περιπτώσεις είναι αυτονόητο, ότι η δυνατότητα απασχόλησης των μελών της οικογένειας παρέχεται μόνο εντός των ορίων του νομού στον οποίο διαμένει μόνιμα η οικογένεια.

Π.χ. δεν επιτρέπεται η χορήγηση απόφασης έγκρισης απασχόλησης για εργασία στο Ν. Κυκλάδων, σε μέλος οικογένειας υπηκόου τρίτης που διαμένει με την οικογένειά του στην περιοχή των Αθηνών.

**στ)** Στα μέλη οικογένειας υπηκόων τρίτων χωρών που έχουν γίνει δεκτά για λόγους οικογενειακής επανένωσης και δικαιούνται, βάσει των συγκεκριμένων προϋποθέσεων που θέτει το υπ' αριθ.131/2006 Π.Δ., αυτοτελή άδεια διαμονής, είτε λόγω θανάτου του συντηρούντος είτε λόγω διαζυγίου ή ακύρωσης του γάμου ή αποδεδειγμένης διακοπής της έγγαμης συμβίωσης, θα χορηγείται αυτοτελής άδεια διαμονής, διάρκειας ενός έτους, η οποία μπορεί να ανανεωθεί για έναν από τους λόγους του νόμου 3386/05.

Εάν το μέλος της οικογένειας κατά τη διάρκεια της άδειας διαμονής που κατείχε, είχε έγκριση πρόσβασης στην αγορά εργασίας, μπορεί, εάν το επιθυμεί και πληροί τις προϋποθέσεις, να ανανεώσει την άδεια διαμονής του για έναν από τους λόγους του ν.3386/05, απευθείας, χωρίς να μεσολαβεί ενδιάμεσως αυτοτελής άδεια διαμονής.

Σημειώνουμε, ότι η αίτηση για ανανέωση της άδειας διαμονής είτε σε αυτοτελή άδεια διαμονής είτε σε άδεια διαμονής για έναν από τους λόγους του ν.3386/05, υποβάλλεται ταυτόχρονα με τη δήλωση του αντίστοιχου γεγονότος στην οικεία υπηρεσία της Περιφέρειας.

Σε περιπτώσεις που οι εν λόγω υπήκοοι τρίτων χωρών έχουν προστατευόμενα ανήλικα τέκνα, των οποίων έχουν την επιμέλεια, θα αιτούνται άδεια διαμονής για οικογενειακή επανένωση με τα τέκνα τους, χωρίς να αναζητείται προσαύξηση, επί του εισοδήματός τους κατά 15% για κάθε ανήλικο τέκνο, εφόσον ο γονέας διαμένει νόμιμα στη χώρα.

**ζ)** Μετά την έκδοση του 131/2006 προεδρικού διατάγματος που ρυθμίζει τα ζητήματα της οικογενειακής επανένωσης, επήλθαν διαφοροποιήσεις σχετικά με τα αναφερόμενα στη χορήγηση και ανανέωση της αυτοτελούς άδειας διαμονής, στα μέλη της οικογένειας που είχαν γίνει δεκτά για λόγους οικογενειακής επανένωσης και ενηλικιώνονται.

Ειδικότερα, η αυτοτελής άδεια διαμονής, δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη του έτους και ανανεώνεται ανά έτος.

Η ανανέωση αυτής επιτρέπεται μέχρι τη συμπλήρωση του 21<sup>ου</sup> έτους της ηλικίας τους. Μετά τη συμπλήρωση του 21<sup>ου</sup> έτους της ηλικίας τους, επιτρέπεται ανανέωση για έναν από τους λόγους που προβλέπονται στο ν.3386/05.

**Αν το τέκνο ανανεώσει την αυτοτελή άδεια για σπουδές, τότε μπορεί μετά την ολοκλήρωση των σπουδών του, να την ανανεώσει αυτοτελώς για ένα ακόμη έτος και κατόπιν για έναν από τους λόγους που προβλέπονται από τις διατάξεις του νόμου.**

**η)** Οι υπήκοοι τρίτων χωρών που έχουν γίνει δεκτοί στην Ελλάδα για λόγους οικογενειακής επανένωσης και έχουν ανανεώσει αυτή για εξαρτημένη εργασία, μπορούν οποτεδήποτε, ακόμη και κατά τη διάρκεια ισχύος της άδειας διαμονής τους να τη μετατρέψουν σε άδεια διαμονής για σπουδές, προσκομίζοντας τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για την αρχική χορήγηση, με εξαίρεση την υποχρέωση θεώρησης εισόδου.

Στην περίπτωση αυτή, θα αναζητείται, αναλογικά, η εκπλήρωση των ασφαλιστικών υποχρεώσεων του υπηκόου τρίτης χώρας, μέχρι την ημερομηνία υποβολής του σχετικού αιτήματος.

Η άδεια διαμονής χορηγείται για ένα έτος και ανανεώνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 29 του ν.3386/05.

Μετά το πέρας των σπουδών μπορεί να ανανεωθεί για έναν από τους λόγους του ν.3386/05.

θ) Για τους υπηκόους τρίτων χωρών που έχουν γίνει δεκτοί για λόγους οικογενειακής επανένωσης και λαμβάνουν άδεια διαμονής για λόγους σπουδών δεν απαιτείται, για τη χορήγηση ή ανανέωση της άδειας διαμονής η απόδειξη της επάρκειας πόρων, όπως αυτοί έχουν ορισθεί με την υπ' αριθ. 4415/06(ΦΕΚ 398 Β'/3.4.06) κοινή υπουργική απόφαση.

Τα αιτήματα για χορήγηση ή ανανέωση της άδειας διαμονής για σπουδές υποβάλλονται στον τόπο μόνιμης διαμονής τους, ήτοι στον τόπο που διαμένει η οικογένειά τους και όχι στον τόπο που μεταβαίνουν για σπουδές.

## **ΣΤ. ΓΟΝΕΙΣ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΗΜΕΔΑΠΩΝ**

Αναφορικά με ερωτήματα που υποβάλλονται σχετικά με την υφισταμένη διαφοροποίηση μεταξύ του καθεστώτος διαμονής που ορίζεται από τις διατάξεις του 61 του ν. 3386/05 και του καθεστώτος που ρυθμίζεται από τις διατάξεις του άρθρου 94 του ίδιου νόμου, σας γνωρίζουμε τα παρακάτω:

Με τις διατάξεις του άρθρου 61 του ν.3386/05 ρυθμίζεται το καθεστώς της διαμονής των υπηκόων τρίτων χωρών που είναι μέλη οικογένειας Έλληνα ή πολίτη άλλου κράτους μέλους της Ε.Ε.

Με το ίδιο άρθρο ορίζονται, συγκεκριμένα, τα μέλη της οικογένειας του Έλληνα ή του πολίτη κράτους μέλους της Ε.Ε. που μπορούν να υπαχθούν στο πεδίο εφαρμογής του καθώς και η διαδικασία και οι προϋποθέσεις για την χορήγηση του Δελτίου Διαμονής.

Αντίστοιχα, με τις διατάξεις του άρθρου 94 του ν. 3386/05, ρυθμίζεται το καθεστώς διαμονής των γονέων ανήλικων ημεδαπών.

Από τα ανωτέρω συνάγεται, ότι υπάρχει σαφής διαφοροποίηση των δύο καθεστώτων, παρά το γεγονός ότι και οι γονείς ανήλικων ημεδαπών λαμβάνουν το Δελτίο Διαμονής της παραγράφου 1 του άρθρου 61 του νόμου, με ανάλογη τήρηση των προϋποθέσεων του Κεφαλαίου ΙΑ', διαφορετικά δεν θα υφίστατο η αναγκαιότητα ειδικότερης πρόβλεψης.

Εξάλλου και από την περίπτωση γ της παραγράφου 2 του άρθρου 61 του ν. 3386/05, σύμφωνα με την οποία ως μέλη οικογένειας Έλληνα ή πολίτη άλλου κράτους μέλους, νοούνται οι απευθείας ανιόντες του Έλληνα ή πολίτη κράτους-μέλους της Ε.Ε. και του ετέρου των συζύγων, που συντηρούνται από αυτούς, προκύπτει ότι για τους γονείς ανήλικων ημεδαπών τηρείται η αρχή της αναλογικότητας δεδομένου ότι εν προκειμένω ανιόντες του Έλληνα είναι οι γονείς ανήλικων ημεδαπών οι οποίοι δεν συντηρούνται από αυτόν.

Προς επίρρωση των ανωτέρω, η ερμηνευτική εγκύκλιος( αριθμός 38/2005) του ν. 3386/05 ορίζει, ότι στους γονείς ανήλικων ημεδαπών, σε αντίθεση με τους απευθείας ανιόντες του Έλληνα ή του πολίτη Ε.Ε. και του ετέρου των συζύγων, παρέχεται δικαίωμα εργασίας.

Βάσει των παραπάνω, σας γνωρίζουμε ότι αναφορικά με τη διαδικασία και τις προϋποθέσεις για χορήγηση άδειας διαμονής σε προστατευόμενα μέλη των υπηκόων τρίτων χωρών που υπάγονται στις διατάξεις του άρθρου 94 του ν.3386/05, εφαρμόζονται οι διατάξεις του υπ' αριθ. 131 Προεδρικού Διατάγματος (ΦΕΚ 143/Α/13.7.2006) με το οποίο εναρμονίζεται η ελληνική νομοθεσία με την Οδηγία 2003/86/ΕΚ, σχετικά με το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης και των οριζόμενων στην αριθ. πρωτ. 17684/8.9.2006 (αριθμός 33/2006) εγκύκλιο της υπηρεσίας μας.



Συνεπώς, οι ανωτέρω υπήκοοι τρίτων χωρών έχουν τη δυνατότητα να αιτούνται άδεια διαμονής και για τα λοιπά ανήλικα τέκνα τους, εφόσον τους έχει ανατεθεί η άσκηση της γονικής μέριμνας και εφόσον βέβαια πληρούν τις προϋποθέσεις του ανωτέρω προεδρικού διατάγματος όχι όμως για τους ανιόντες τους καθότι στα μέλη οικογένειας υπηκόων τρίτων χωρών που εισέρχονται και διαμένουν στη χώρα στο πλαίσιο της οικογενειακής επανένωσης, δεν περιλαμβάνονται οι ανιόντες.

## **Z. ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ**

Σε συνέχεια των αναφερομένων στις υπ' αριθ. 38/2005 και 30/2007 εγκυκλίους της υπηρεσίας μας αναφορικά με την άσκηση ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας, επιστούμε την προσοχή σας στα ακόλουθα:

α) Όπως είναι γνωστό, με τα οριζόμενα στην υπ' αριθ. 1751/2006 κοινή υπουργική απόφαση, για τους υπηκόους τρίτων χωρών οι οποίοι ασκούν δραστηριότητα που αποβλέπει στην απόκτηση εισοδήματος από εμπορική, βιομηχανική, βιοτεχνική ή γεωργική επιχείρηση, καθώς και από κάθε άλλη επιχείρηση παροχής υπηρεσιών η οποία είναι εγκατεστημένη σε χώρο εκτός της κατοικίας τους, απαραίτητη προϋπόθεση για την υποβολή δήλωσης έναρξης / μεταβολής εργασιών, όπως ορίζεται από το άρθρο 36 του ν. 2859/2000 και την 1070576/2627/ΔΜ/ΠΟΛ 1102/14-7-2005 Α.Υ.Ο.Ο. (ΦΕΚ 1062 Β'), καθώς και για κάθε θεώρηση (αρχική και επόμενες) των βιβλίων και στοιχείων που προβλέπονται από το άρθρο 19 του Π.Δ.186/1992 ( ΦΕΚ Α,84), είναι η κατοχή άδειας διαμονής για άσκηση ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας ή για ανάπτυξη επενδυτικής δραστηριότητας σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 24, 25 και 26 του ν. 3386/2005.

Ειδικά για τις επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών, η ειδοποιός διαφορά προκειμένου να ενταχθεί υπήκοος τρίτης χώρας στην κατηγορία της παροχής υπηρεσιών ή έργου ή της ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας, είναι η εγκατάσταση της επιχείρησης σε έδρα εντός ή εκτός οικίας, ανεξαρτήτως του ασφαλιστικού φορέα στον οποίο υπάγονται οι ενδιαφερόμενοι.

Συνεπώς, βάσει των παραπάνω, σε όσες περιπτώσεις η δραστηριότητα ασκείται σε χώρο εκτός της κατοικίας του υπηκόου τρίτης χώρας, αφορά σε άσκηση ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας, ενώ σε περιπτώσεις που ασκείται σε χώρο εντός της οικίας τους, ο οποίος δηλώνεται ως επαγγελματική έδρα, αφορά σε παροχή υπηρεσιών ή έργου.

**β) Η άδεια διαμονής για ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα μπορεί να ανανεώνεται εφόσον:**

- Η εγκριθείσα δραστηριότητα εξακολουθεί να ασκείται και εφόσον αποδεικνύεται ότι έχει διατεθεί για το σκοπό αυτόν τουλάχιστον το ποσό των εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ
- Πρόκειται για την ίδια δραστηριότητα
- Έχουν εκπληρωθεί οι φορολογικές και ασφαλιστικές υποχρεώσεις και
- Η δραστηριότητα εξακολουθεί να ασκείται εντός των ορίων του ίδιου νομού

Από τα παραπάνω, προκύπτει σαφώς, ότι κατά την ανανέωση των αδειών διαμονής θα πρέπει να ελέγχεται η πλήρωση των συγκεκριμένων προϋποθέσεων και μόνο και δεν θα πρέπει να προβαίνετε σε περαιτέρω ελέγχους, για τους οποίους δεν

υφίσταται ρητή εξουσιοδότηση από τις διατάξεις του νόμου, εκφεύγουν των αρμοδιοτήτων σας και η ευθύνη διερεύνησής τους ανάγεται στην αρμοδιότητα άλλων υπηρεσιών.

Ειδικότερα, αναφορικά με την εκπλήρωση των φορολογικών υποχρεώσεων, σας γνωρίζουμε η εν λόγω διάταξη δεν συναρτάται επ' ουδενί με τον έλεγχο του ύψους του δηλωθέντος ή του φορολογητέου εισοδήματος, καθότι το ύψος του εισοδήματος δεν αποτελεί αναγκαία συνθήκη για την ανανέωση της εν λόγω άδειας διαμονής, όπως και για την ανανέωση όλων των τύπων αδειών διαμονής του νόμου, αφού δεν αποτελεί, βάσει των διατάξεων των άρθρων 10 και 11 του ν.3386/05, γενική και οριζόντια προϋπόθεση του δικαιώματος διαμονής ούτε προβλέπεται από τα οριζόμενα στην 24103/05 απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, σχετικά με τον καθορισμό απαιτούμενων για τη χορήγηση και ανανέωση των αδειών διαμονής δικαιολογητικών.

Σε όσες περιπτώσεις το δικαίωμα διαμονής συναρτάται με απόδειξη επαρκών πόρων, αναφέρεται ρητά στο νόμο και στην υπ' αριθ.4415/06 κοινή υπουργική απόφαση.

**Συνεπώς, ο έλεγχος της εκπλήρωσης των φορολογικών υποχρεώσεων συνίσταται σε διερεύνηση της τήρησης των υποχρεώσεων που πηγάζουν από την φορολογική νομοθεσία της χώρας.**

Αναφορικά με την εκπλήρωση των ασφαλιστικών υποχρεώσεων, σας γνωρίζουμε ότι σε περιπτώσεις που οι υπήκοοι τρίτων χωρών απασχολούν προσωπικό, θα αναζητείται, πλην της εκπλήρωσης των ασφαλιστικών υποχρεώσεων του ενδιαφερόμενου και ασφαλιστική ενημερότητα.

Αναφορικά με την πρακτική που τηρείται από κάποιες υπηρεσίες οι οποίες κατά τον έλεγχο των προϋποθέσεων ανανέωσης της άδειας διαμονής για ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα προβαίνουν σε έλεγχο του ύψους του δηλωθέντος ή του φορολογητέου εισοδήματος προκειμένου αυτό να εκληφθεί ως αποδεικτικό βιωσιμότητας μιας επιχείρησης, σας γνωρίζουμε ότι για τη βιωσιμότητα μιας επιχείρησης συνεκτιμώνται πολλά στοιχεία, μεταξύ των οποίων το είδος της δραστηριότητας, το χρονικό διάστημα λειτουργίας της επιχείρησης, η κάλυψη των εξόδων και των υποχρεώσεών της και κυρίως το γεγονός ότι για τη διαπίστωση της βιωσιμότητας μιας επιχείρησης δεν λαμβάνουμε υπόψη, ως δείκτη, ένα αποδεικτικό που έχει στιγμιαίο χαρακτήρα, αναφέρεται δηλαδή σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, αλλά προοδευτικό.

Εξάλλου αποτελεί βάσιμο ενδεχόμενο ότι μια επιχείρηση κατά τα πρώτα χρόνια της λειτουργίας της μπορεί να είναι ζημιογόνος.

Συνεπώς, επειδή η εν λόγω διερεύνηση αφενός δεν προκύπτει από τις διατάξεις του νόμου και αφετέρου δεν θεωρείται επαρκής, θεωρούμε ότι δεν συνιστά λόγο απόρριψης της αίτησης ανανέωσης και εφόσον ο υπήκοος τρίτης χώρας, είναι φορολογικά και ασφαλιστικά ενήμερος και πληροί τις εκ του νόμου οριζόμενες λοιπές προϋποθέσεις ανανέωσης της άδειας διαμονής του και κατοχύρωσης του δικαιώματος διαμονής του, θα πρέπει να προβαίνετε σε ανανέωση

Αναφορικά με την εξέταση των προϋποθέσεων που σχετίζονται με τη διακρίβωση της άσκησης της ίδιας δραστηριότητας για την οποία έχει αδειοδοτηθεί ο υπήκοος τρίτης χώρας, εντός των ορίων του ίδιου νομού, σας γνωρίζουμε ότι ο υπήκοος τρίτης χώρας έχει δικαίωμα να επεκτείνει τη δραστηριότητά του εντός του ίδιου νομού, με την δημιουργία υποκαταστημάτων, καθώς και να προβεί σε επέκταση, ομοειδούς χαρακτήρα, της αρχικής δραστηριότητας, εφόσον σε κάθε περίπτωση παραμένει ως βασικός πυρήνας η αρχική του δραστηριότητα, αυτή

**για την άσκηση της οποίας έχει εγκριθεί η σκοπιμότητα άσκησής της και του έχει χορηγηθεί η αντίστοιχη άδεια..**

**Π.χ.** υπήκοος τρίτης χώρας έχει λάβει άδεια διαμονής προκειμένου να ασκήσει ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα που αφορά σε απόκτηση εισοδήματος από επιχείρηση πώλησης ενδυμάτων και προβαίνει σε έναρξη βιοτεχνίας, στα όρια του ίδιου νομού, στην οποία παράγει τα ενδύματα που πωλεί.

Εφόσον ο συγκεκριμένος υπήκοος τρίτης χώρας έχει ενημερώσει την οικεία υπηρεσία της Περιφέρειας για τη μεταβολή που επήλθε στην δραστηριότητά του, λόγω επέκτασης της επιχείρησής του, και έχει διατηρήσει τον αρχικό πυρήνα της δραστηριότητάς του, δηλαδή το κατάστημα πώλησης ενδυμάτων, θεωρούμε ότι πληροί τις προϋποθέσεις ανανέωσής της.

Αντιθέτως δεν εξετάζεται υπό το πρίσμα των ανωτέρω, η περίπτωση υπηκόου τρίτης χώρας, ο οποίος έλαβε την αντίστοιχη άδεια διαμονής για άσκηση ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας που αφορά σε επιχείρηση παροχής υπηρεσιών, π.χ. μεταφραστικό γραφείο και προχώρησε και στην έναρξη και λειτουργία κομμωτηρίου, καθότι διατηρεί μεν την επιχείρηση βάσει της οποίας αδειοδοτήθηκε, αλλά η επέκταση αφορά σε άλλου τύπου δραστηριότητα με την οποία ο αρχικός πυρήνας της δραστηριότητάς του δεν συνδέεται.

Προκειμένου να μην υποχρεώνονται σε αναχώρηση από τη χώρα, υπήκοοι τρίτων χωρών κάτοχοι αδειών διαμονής για ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα, οι οποίοι διαμένουν νόμιμα και επί μακρό χρονικό διάστημα στην ελληνική επικράτεια και για διάφορους λόγους δεν έχουν τη δυνατότητα να συνεχίσουν τη δραστηριότητα για την άσκηση της οποίας έχουν αδειοδοτηθεί, προβλέπεται η δυνατότητα αλλαγής σκοπού και κατά τη διάρκεια ισχύος της εν λόγω άδειας διαμονής, εφόσον, μετά την ανανέωση της άδειας διαμονής που είχε χορηγηθεί για ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα, για τον ίδιο λόγο, η δραστηριότητα αποδεδειγμένα διακοπεί.

Οι ανωτέρω υπήκοοι τρίτων χωρών, εφόσον δηλώσουν στην οικεία υπηρεσία της Περιφέρειας τη διακοπή της λειτουργίας της δραστηριότητάς τους και προσκομίσουν, εντός μηνός βεβαίωση διακοπής από την αρμόδια Δ.Ο.Υ. θα πρέπει να αιτηθούν άδεια διαμονής για την κατηγορία που επιθυμούν, προσκομίζοντας τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για την αρχική χορήγηση της άδειας διαμονής.

Η άδεια διαμονής που θα χορηγείται θα έχει διετή διάρκεια ισχύος με έναρξη ισχύος την ημερομηνία της αίτησής τους.

Σε περιπτώσεις υπηκόων τρίτων χωρών κατόχων άδειας διαμονής για ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα των οποίων τα αιτήματα ανανέωσης αδειών διαμονής απορρίπτονται, θα πρέπει να χορηγείται, βάσει των διατάξεων της παραγράφου 4 του άρθρου 25 του ν.3386/05, προθεσμία μέχρι έξι μήνες για την αναχώρησή του από την Ελλάδα, εφόσον βέβαια αυτό κρίνεται αναγκαίο για την εκκαθάριση της επιχείρησής του.

**Προκειμένου ο υπήκοος τρίτης χώρας να διευκολύνεται στις τυχόν απαιτούμενες συναλλαγές του με άλλες υπηρεσίες θα του χορηγείται, με απόφαση του Γενικού Γραμματέα, άδεια διαμονής εξάμηνης διάρκειας, η οποία θα εκδίδεται με μορφή απόφασης.**

**γ) Ανανέωση αδειών διαμονής για ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα που είχαν χορηγηθεί βάσει των διατάξεων του ν.2910/01**

Αναφορικά με την ανανέωση των αδειών διαμονής για παροχή ανεξαρτήτων υπηρεσιών ή έργου που χορηγήθηκαν βάσει των διατάξεων του ν.2910/01 και των διαλαμβανομένων στην εγκύκλιο υπ' αριθ.12/2004, οι οποίες παρείχαν το δικαίωμα στον κάτοχό τους να διατηρεί επιχείρηση παροχής υπηρεσιών σε έδρα εκτός οικίας, καθότι δεν ίσχυε ο ανωτέρω διαχωρισμός, όπως π.χ. ραπτεργάτες σε δικά τους εργαστήρια οι οποίοι δεν απασχολούσαν προσωπικό οι οποίες με τις διατάξεις του ν. 3386/05 εντάσσονται πλέον στην κατηγορία της ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας, δεν θα αναζητηθεί, ως προϋπόθεση για την ανανέωση τους για ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα, η απόδειξη επένδυσης των εξήντα χιλιάδων (60.000 ) ευρώ.

Είναι επίσης αυτονόητο, ότι δεν αναζητείται, κατά την ανανέωση των αδειών διαμονής για άσκηση ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας που χορηγήθηκαν βάσει των διατάξεων του ν.2910/01, η απόδειξη επένδυσης ( βάσει παραστατικών ) του ποσού των εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ, εφόσον τούτο θεσμοθετείται για πρώτη φορά με τις διατάξεις του ν.3386/05, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

**Προσοχή: Σε περιπτώσεις που οι υπήκοοι τρίτων χωρών κατείχαν άδεια διαμονής για παροχή υπηρεσιών ή έργου ή για εξαρτημένη εργασία, η οποία δεν επέτρεπε την άσκηση ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας και παρά ταύτα οι εν λόγω υπήκοοι προέβησαν σε έναρξη εργασιών και άσκησαν ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα, ανεξαρτήτως εάν η νομοθεσία άλλων υπηρεσιών το επέτρεπε, θεωρούμε ότι, για λόγους χρηστής διοίκησης, παρότι παρέβησαν τις διατάξεις του νόμου και συνεπώς τα αιτήματά τους, ακόμη και αν οι επιχειρήσεις τους εξακολουθούν να λειτουργούν, θα έπρεπε να απορριφθούν, θα πρέπει να εξετασθούν, βάσει των διατάξεων του νόμου, ως αρχική χορήγηση για άσκηση ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας.**

Εξάλλου, μετά την έκδοση της 1751/2006 κοινής υπουργικής απόφασης, η οποία ορίζει ότι ο υπήκοος τρίτης χώρας που επιθυμεί να προβεί σε υποβολή δήλωσης έναρξης / μεταβολής εργασιών, όπως ορίζεται από το άρθρο 36 του ν. 2859/2000 και την 1070576/2627/ΔΜ/ΠΟΛ 1102/14-7-2005 Α.Υ.Ο.Ο. (ΦΕΚ 1062 Β'), καθώς και για κάθε θεώρηση (αρχική και επόμενες) των βιβλίων και στοιχείων που προβλέπονται από το άρθρο 19 του Π.Δ.186/1992 ( ΦΕΚ Α,84), θα πρέπει να είναι κάτοχος άδειας διαμονής για ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα, συνάγεται ότι, για αντικειμενικούς λόγους , οι εν λόγω επιχειρήσεις θα πρέπει να διακόψουν τη λειτουργία τους.

**Βάσει των παραπάνω, οι εν λόγω υπήκοοι θα πρέπει να προσκομίσουν όλα τα δικαιολογητικά που απαιτούνται στην περίπτωση της αλλαγής σκοπού για ανανέωση της άδειας διαμονής για ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα, και βεβαίως, απαιτείται η απόδειξη επένδυσης των εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ. Μέχρι δε την χορήγηση ή μη της άδειας διαμονής για ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα, δεν έχουν τη δυνατότητα να προβούν σε καμία ενέργεια που σχετίζεται με την άσκηση της εν λόγω δραστηριότητας.**

#### δ) Αλλαγή σκοπού

Όπως αναφέρεται στην υπ' αριθ. 38/2005 εγκύκλιο της υπηρεσίας μας, οι υπήκοοι τρίτων χωρών που διαμένουν στη χώρα με άδεια διαμονής για εξαρτημένη εργασία ή παροχή υπηρεσιών ή έργου, με την επιφύλαξη που προβλέπεται για τους υπηκόους τρίτων χωρών που έχουν εισέλθει στη χώρα με τη διαδικασία της μετάκλησης, έχουν δικαίωμα δύο μήνες πριν τη λήξη της άδειας διαμονής τους, να αιτηθούν ανανέωση αυτής προκειμένου να ασκήσουν ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα.

Ως γνωστόν, οι εν λόγω υπήκοοι τρίτων χωρών διαμένουν επί μακρόν στη χώρα και για το διάστημα που απαιτείται για την ολοκλήρωση του ελέγχου του φακέλου τους και την έκδοση της σχετικής απόφασης από την οικεία υπηρεσία της Περιφέρειας, θεωρούνται μεν νόμιμα διαμένοντες στη χώρα, δεν μπορούν όμως να ασκήσουν ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα, εάν δεν εκδοθεί η αντίστοιχη άδεια, ούτε να παρέχουν εξαρτημένη εργασία ή παροχή υπηρεσιών ή έργου.

Δεδομένου όμως ότι εν λόγω υπήκοοι και τα μέλη της οικογένειάς τους διαμένουν κατά κύριο λόγο επί μακρόν στην ελληνική επικράτεια και έχουν αποκτήσει δεσμούς με τη χώρα, θεωρούμε, ότι αφενός η ενδεχόμενη απόρριψη του αιτήματός τους, που συναρτάται με προσδοκία μεταβολής του οικονομικού και εργασιακού τους status, δεν πρέπει να οδηγήσει, σε εξαναγκασμένη άμεση αναχώρησή τους από την Ελλάδα, με δυσμενή επακόλουθα για τους ίδιους και τα μέλη της οικογένειάς τους και αφετέρου ότι θα πρέπει να τους παρασχεθεί δικαίωμα εργασίας για όσο διάστημα το αίτημά τους εκκρεμεί στην οικεία υπηρεσία της Περιφέρειας, προκειμένου να έχουν τη δυνατότητα να καλύπτουν τις οικονομικές τους ανάγκες και να κατοχυρώνεται η συνέχεια της διαμονής τους στη χώρα.

Βάσει των παραπάνω, κρίνουμε σκόπιμο, για λόγους που άπτονται των αρχών της χρηστής διοίκησης, και ιδίως προς αποφυγή αρνητικών φαινομένων που σχετίζονται με την απομάκρυνση επί μακρόν διαμενοντών στη χώρα υπηκόων τρίτων χωρών και των μελών της οικογένειάς τους, με το αιτιολογικό ότι τη δεδομένη στιγμή δεν πληρούν κάποιες ειδικές προϋποθέσεις, να ακολουθείται η παρακάτω διαδικασία:

**Ο υπήκοος τρίτης χώρας που επιθυμεί αλλαγή σκοπού θα υποβάλλει κατά την ανανέωση της άδειας διαμονής του, στο Δήμο ή την Κοινότητα του τόπου μόνιμης διαμονής του, αίτηση για χορήγηση άδειας διαμονής για ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα με όλα τα απαιτούμενα δικαιολογητικά.**

Εφόσον ο φάκελος είναι πλήρης, ο Δήμος ή η Κοινότητα θα του χορηγήσει βεβαίωση τύπου Α' επί της οποίας θα τίθεται, με σφραγίδα, η επισημείωση ότι έχει δικαίωμα πρόσβασης στην αγορά εργασίας, αντίστοιχο με αυτό που του παρείχε η προηγούμενη άδεια διαμονής που κατείχε και θα προωθεί άμεσα το φάκελο στην αρμόδια υπηρεσία της Περιφέρειας.

Με τη βεβαίωση τύπου Α' ο υπήκοος τρίτης χώρας έχει δικαίωμα να εργάζεται με εξαρτημένη εργασία ή να παρέχει υπηρεσίες ή έργο, δεν έχει όμως δικαίωμα να ασκεί ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα ούτε να προβεί σε οποιαδήποτε ενέργεια σχετικά με την άσκησή της.

Εφόσον η οικεία υπηρεσία της Περιφέρειας, εγκρίνει τη σκοπιμότητα άσκησης της συγκεκριμένης δραστηριότητας, θα εκδίδει την άδεια διαμονής για ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα, με διετή διάρκεια ισχύος και με ημερομηνία έναρξης ισχύος την ημερομηνία έκδοσης της άδειας διαμονής.

Για το χρονικό διάστημα από τη λήξη της προηγούμενης άδειας διαμονής μέχρι την υπογραφή της άδειας διαμονής για ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα, η οικεία υπηρεσία της Περιφέρειας θα του χορηγεί σχετική βεβαίωση ότι ήταν νόμιμα διαμένων ώστε να μην παρουσιάζεται κενό στο χρόνο διαμονής του στην Ελλάδα.

Μετά την έκδοση της άδειας διαμονής είναι αυτονόητο ότι η βεβαίωση τύπου Α' επιστρέφεται στο Δήμο ή την Κοινότητα που την είχε χορηγήσει.

Σε περίπτωση που το σχετικό αίτημα δεν γίνει δεκτό, θα συστήνεται, εγγράφως, στον υπήκοο τρίτης χώρας, η προσκόμιση, εντός διμήνου, των απαιτούμενων δικαιολογητικών για την έκδοση άδειας διαμονής για εξαρτημένη εργασία ή παροχή υπηρεσιών ή έργου αντίστοιχα.

Στην περίπτωση αυτή η άδεια διαμονής θα εκδίδεται για δύο έτη και η ημερομηνία έναρξης ισχύος θα είναι η ημερομηνία υποβολής του αρχικού αιτήματος.

#### **Η. ΕΙΣΟΔΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΜΟΝΗ ΥΠΗΚΟΩΝ ΤΡΙΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΠΟΥ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΝ ΣΕ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΜΕ ΣΚΟΠΟ ΤΗΝ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΟΥΣ**

Σε συνέχεια των αναφερομένων στην υπ' αριθ.30/2007 εγκύκλιο, αναφορικά με το θέμα, σας γνωρίζουμε συμπληρωματικά ότι ως φορείς ανταλλαγών, πλην των διεθνών φορέων ανταλλαγών φοιτητών AIESEC και IAESTE, θεωρούνται τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Α.Ε.Ι. και Τ.Ε.Ι. ) της χώρας μας που έχουν συνάψει διμερείς συμφωνίες ανταλλαγών φοιτητών με αντίστοιχα ιδρύματα της αλλοδαπής.

Ειδικά για τα προγράμματα πρακτικής άσκησης που αποτελούν συμβατικές υποχρεώσεις στα πλαίσια διακρατικών διμερών συμφωνιών του Υπουργείου Τουριστικής Ανάπτυξης, ως φορέας ανταλλαγών κατά τα ανωτέρω, θεωρείται ο Οργανισμός Τουριστικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ο.Τ.Ε.Κ.).

Σύμφωνα με σχετικό έγγραφο του Οργανισμού Τουριστικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, το Υπουργείο Τουριστικής Ανάπτυξης, έχει υπογράψει διμερείς συμφωνίες με τις χώρες της Αρμενίας, Γεωργίας, Αιγύπτου, Τουρκίας και Ινδιών και στο πλαίσιο προγραμμάτων παροχής τεχνικής βοήθειας προς αυτές, ο Ο.Τ.Ε.Κ., έχει αναλάβει, ως αρμόδιος κρατικός φορέας υλοποίησης, την υποχρέωση εκτέλεσης προγραμμάτων πρακτικής άσκησης σε ξενοδοχειακές επιχειρήσεις της χώρας μας για σπουδαστές Τουριστικών Σχολών μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Κατά συνέπεια, αποκλείεται εφεξής η είσοδος και διαμονή υπηκόων τρίτων χωρών που επιθυμούν να συμμετάσχουν σε προγράμματα με σκοπό την πρακτική άσκηση στο αντικείμενο των σπουδών τους, βάσει «ιδιωτικών συμφωνιών» ελληνικών επιχειρήσεων με εκπαιδευτικά ιδρύματα της αλλοδαπής ή ιδιώτες και είναι απόλυτα σαφές ότι θα πρέπει να είναι εφοδιασμένοι με βεβαίωση ενός εκ των ως άνω οριζόμενων φορέων και ειδική θεώρηση εισόδου για το σκοπό αυτό.

**Προσοχή: Βάσει του υπ' αριθ. 30917/18.5.2007 σχετικού εγγράφου της Δ/σης Απασχόλησης του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, οι υπήκοοι Βουλγαρίας και Ρουμανίας που εισέρχονται στη χώρα στο πλαίσιο πρακτικής άσκησης στο αντικείμενο των σπουδών τους δεν**

**εντάσσονται στις μεταβατικές διατάξεις που έχει κρατήσει η χώρα μας όσον αφορά την μισθωτή εργασία για τις χώρες αυτές.**

## **Θ. ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΥΠΗΚΟΩΝ ΤΡΙΤΩΝ ΧΩΡΩΝ**

Δεδομένου ότι ως σημείο, δια του οποίου έρχονται σε επαφή οι υπήκοοι τρίτων χωρών με την διοίκηση, έχουν ορισθεί οι Δήμοι και οι Κοινότητες της χώρας, παρακαλούμε ιδιαίτερος τους υπαλλήλους που έχουν ορισθεί για την εξυπηρέτησή τους, να τους ενημερώνουν διεξοδικά για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους ώστε να γνωρίζουν κάθε φορά σε ποιες ενέργειες πρέπει να προβαίνουν προκειμένου να μην εκπίπτουν της νομιμότητας και να μην υφίστανται οποιεσδήποτε συνέπειες(π.χ. επιβολή προστίμων)

**Πέραν των βασικών υποχρεώσεων που έχουν οι υπήκοοι τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα στην Ελλάδα, δηλαδή της τήρησης του Συντάγματος και των νόμων της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θα πρέπει απαραίτητα να ενημερώνονται για τα ακόλουθα βασικά ζητήματα, που αφορούν σε υποχρεώσεις τους:**

**α)** Η άδεια διαμονής ανανεώνεται δύο μήνες πριν τη λήξη της ή μέχρι ένα μήνα από τη λήξη της με την επιβολή προστίμου το οποίο έχει ορισθεί στο ποσό των 50 ευρώ ή σε διάστημα ενός μήνα από την ημερομηνία επίδοσης της άδειας διαμονής ή εκπροθέσμως για λόγους ανωτέρας βίας

**β)** Τα αιτήματα για οικογενειακή επανένωση υποβάλλονται ταυτόχρονα με του συντηρούντος, ακόμη και εάν οι άδειες διαμονής των μελών της οικογένειας δεν έχουν εκδοθεί

**γ)** Οι αιτήσεις για τη χορήγηση ή ανανέωση της άδειας διαμονής υποβάλλονται αυτοπροσώπως ή με εκπροσώπηση του υπηκόου τρίτης χώρας από πληρεξούσιο δικηγόρο είτε από συζύγους, ανιόντες και ενήλικους κατιόντες, εφόσον η πληρεξουσιότητα αποδεικνύεται εγγράφως με θεώρηση του γνησίου της υπογραφής του εξουσιοδοτούντος αποκλειστικά από αστυνομικής αρχή ή από συμβολαιογραφικό πληρεξούσιο.

**δ)** Οποιαδήποτε μεταβολή που αφορά στην προσωπική τους κατάσταση, ιδίως δε την αλλαγή ιθαγένειας, τη σύναψη, λύση ή ακύρωση γάμου ή τη γέννηση τέκνου, θα πρέπει να τη δηλώνουν εντός διαστήματος ενός μηνός αφότου συμβεί το αντίστοιχο γεγονός, άλλως, θα τους επιβληθεί πρόστιμο το οποίο έχει ορισθεί στο ποσό των 250 ευρώ και σε περίπτωση υποτροπής 500 ευρώ

**ε)** Η μεταβολή της διεύθυνσής τους πρέπει να δηλώνεται εντός μηνός, εκτός από την οικεία υπηρεσία της Περιφέρειας και στο οικείο αστυνομικό Τμήμα, άλλως θα τους επιβληθεί πρόστιμο το οποίο έχει ορισθεί στο ποσό των 250 ευρώ και σε περίπτωση υποτροπής 500 ευρώ

Στις ανωτέρω περιπτώσεις δ και ε είναι αυτονόητο ότι σε περιπτώσεις οικογενειακής επανένωσης, οι ανωτέρω δηλώσεις αποτελούν υποχρέωση του συντηρούντος και κατά συνέπεια, σε ενδεχόμενη παραβίαση των υποχρεώσεων, το πρόστιμο επιβάλλεται μόνο στον συντηρούντα και όχι στα λοιπά μέλη της οικογένειας.

στ) Η απώλεια της άδειας διαμονής τους, όπως και η απώλεια ή ανανέωση ή μεταβολή του διαβατηρίου του ή άλλου ταξιδιωτικού εγγράφου θα πρέπει να δηλώνεται εντός μηνός αφότου συμβεί το αντίστοιχο γεγονός, δεδομένου ότι η **παραβίαση της συγκεκριμένης υποχρέωσης συνιστά εφεξής λόγο μη χορήγησης, ανάκλησης ή μη ανανέωσης της άδειας διαμονής**

ζ) Κάθε μεταβολή στο πρόσωπο του εργοδότη όπως και η καταγγελία της σύμβασης εργασίας πρέπει να δηλώνεται εντός μηνός αφότου συμβεί το αντίστοιχο γεγονός, άλλως επιβάλλεται πρόστιμο το οποίο έχει οριστεί στο ποσό των 250 ευρώ και σε περίπτωση υποτροπής 500 ευρώ

η) Υπήκοος τρίτης χώρας που έχει εισέλθει στη χώρα με τη διαδικασία της **μετάκλησης** έχει τη δυνατότητα κατά τη διάρκεια ισχύος της αρχικής άδειας διαμονής να αλλάξει εργοδότη, με την προϋπόθεση ότι δεν επέρχεται μεταβολή της ειδικότητας για την οποία του χορηγήθηκε η ειδική θεώρηση εισόδου καθώς και του ασφαλιστικού φορέα. Δεν μπορεί κατά την διάρκεια ισχύος της αρχικής άδειας διαμονής να αλλάξει νομό και δεν μπορεί να ανανεώσει την άδεια διαμονής του για ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα πριν την παρέλευση τριετίας από την έναρξη ισχύος της αρχικής

θ) Υπήκοος τρίτης χώρας κάτοχος άδειας διαμονής για εργασία μπορεί να εργασθεί σε άλλο νομό της ίδιας ή διαφορετικής Περιφέρειας οποτεδήποτε κατά τη διάρκεια ισχύος της άδειας διαμονής του, εφόσον στο νέο νομό που μεταβαίνει δηλώνει κατ' αρχήν την αλλαγή διεύθυνσης κατοικίας, το πρόσωπο του εργοδότη του και το είδος της απασχόλησής του.

Αντίστοιχη υποχρέωση έχει και ο εργοδότης.

Εάν δεν δηλωθούν τα ανωτέρω εντός μηνός αφότου συμβεί η μεταβολή επιβάλλεται πρόστιμο ως ανωτέρω.

**Προσοχή: Η δήλωση των μεταβολών γίνεται στο Δήμο ή την Κοινότητα στην οποία μεταβαίνει ο υπήκοος τρίτης χώρας**

ι) Υπήκοος τρίτης χώρας, κάτοχος αρχικής άδειας διαμονής για ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα, η οποία έχει χορηγηθεί κατόπιν θεώρησης εισόδου ή αλλαγής σκοπού, δεν επιτρέπεται να αλλάξει σκοπό πριν την παρέλευση διετίας από την έναρξη ισχύος της άδειας διαμονής

Σε περίπτωση όμως που η άδεια ανανεωθεί για τον ίδιο λόγο και κατόπιν επέλθει αποδεδειγμένη διακοπή της δραστηριότητας, ο υπήκοος τρίτης χώρας, οφείλει εντός μηνός να προσκομίσει βεβαίωση διακοπής από την αρμόδια Δ.Ο.Υ. και να αιτηθεί αρχική χορήγηση άδειας διαμονής για όποιο λόγο επιθυμεί

ια) Οι υπήκοοι τρίτων χωρών δεν μπορούν να παρέχουν εξαρτημένη εργασία ή υπηρεσίες ή έργο ή να ασκούν ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα εάν δεν κατέχουν την προβλεπόμενη άδεια διαμονής.

ιβ) Οι υπήκοοι τρίτων χωρών υποχρεούνται σε φορολογία εφόσον αποκτούν εισόδημα στην Ελλάδα

ιγ) Οι υπήκοοι τρίτων χωρών δεν έχουν τη δυνατότητα αλλαγής σκοπού κατά τη διάρκεια ισχύος της άδειας διαμονής τους παρά μόνο κατά την ανανέωση αυτής.

ιδ) Οι υπήκοοι τρίτων χωρών που αδειοδοτούνται βάσει των διατάξεων των άρθρων 16 έως 23, 28,30,32,33, 34, 36 έως 43 και 45 του ν.3386/05, ήτοι, οι κάτοχοι αδειών διαμονής που έχουν εισέλθει με θεώρηση εισόδου για εποχιακή απασχόληση, ως μέλη διοικητικού συμβουλίου, διαχειριστές και προσωπικό εταιριών, ως μετακινούμενοι από επιχείρηση εγκατεστημένη σε κράτος- μέλος της Ε.Ε. ή του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου, με σκοπό την παροχή υπηρεσίας, ως μετακινούμενοι από επιχείρηση εγκατεστημένη σε τρίτη χώρα με σκοπό την παροχή υπηρεσίας, ως αθλητές – προπονητές, ως μέλη καλλιτεχνικών συγκροτημάτων, ως



πνευματικοί δημιουργοί, ως μέλη ξένων αρχαιολογικών σχολών, ως σπουδαστές, ως οικονομικά ανεξάρτητα άτομα, ως ενήλικα τέκνα διπλωματικών υπαλλήλων και υπηρετούντες ως υπηρετικό προσωπικό διπλωματικών αποστολών, ως ανταποκριτές ξένου τύπου ως λειτουργοί γνωστών θρησκειών, ως φοιτητές στην Αθωνιάδα Εκκλησιαστική Ακαδημία του Αγίου Όρους, όπως επίσης και για σπουδή, γνωριμία και άσκηση του μοναχικού βίου, ως αρχηγοί οργανωμένων Ομάδων Τουρισμού, ως ερευνητές και για λόγους δημοσίου συμφέροντος **δεν έχουν τη δυνατότητα σε καμία περίπτωση να μεταβάλλουν σκοπό.**

**Προσοχή:** Δεν συνιστά αλλαγή σκοπού η περίπτωση υπηκόων τρίτων χωρών που είναι κάτοχοι ισχύουσας άδειας διαμονής για έναν από τους λόγους του νόμου και πληρούν τις προϋποθέσεις υπαγωγής τους στα άρθρα 59 (οικογενειακή επανένωση), 60, παρ.5(σύζυγοι επαναπατρισθέντος, παλλινοστήσαντος, ομογενούς), 61 ( μέλη οικογένειας Έλληνα ή πολίτη Ε.Ε.) και 94 (γονείς ανήλικων ημεδαπών), δεδομένου ότι συνιστά αλλαγή της προσωπικής τους κατάστασης. Ομοίως δεν συνιστά αλλαγή σκοπού η υπαγωγή στο καθεστώς του επί μακρόν διαμένοντος ή η χορήγηση άδειας διαμονής αόριστης διάρκειας.

ιε) Οι υπήκοοι τρίτων χωρών υποχρεούνται να παρουσιασθούν, κατόπιν κλήσης που γίνεται με απόδειξη, στην Επιτροπή Μετανάστευσης.

Μη εμφάνισή τους δικαιολογείται μόνο για λόγους ανωτέρας βίας. Εάν κληθεί εκ νέου για συνέντευξη και δεν εμφανισθεί, το αίτημά του απορρίπτεται.

ιστ) Οι υπήκοοι τρίτων χωρών υποχρεούνται να αναχωρούν από την Ελλάδα, χωρίς καμία άλλη ειδοποίηση μέχρι την τελευταία ημέρα της λήξης της ισχύος της, εκτός αν πριν από τη λήξη της έχουν υποβάλλει αίτηση για την ανανέωσή της και τους έχει χορηγηθεί η βεβαίωση των παραγράφων 3 και 4 του άρθρου 11 του ν.3386/05, υπό την επιφύλαξη των αναφερομένων στην περίπτωση α' του παρόντος.

**Πέραν των βασικών δικαιωμάτων που έχουν οι νόμιμα διαμένοντες υπήκοοι τρίτων χωρών στην Ελλάδα, δηλαδή της προστασίας των θεμελιωδών ατομικών δικαιωμάτων, όπως αυτά διατυπώνονται στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, της συμμετοχής τους στην κοινωνική και οικονομική ζωή της χώρας, της προστασίας της οικογένειας, βασικά επί πλέον δικαιώματα για τα οποία πρέπει να ενημερώνονται οι υπήκοοι τρίτων χωρών, είναι τα ακόλουθα:**

α) Οι υπήκοοι τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα στην Ελλάδα ασφαλίζονται στους οικείους ασφαλιστικούς οργανισμούς και έχουν τα ίδια ασφαλιστικά δικαιώματα με τους ημεδαπούς

β) Οι διατάξεις του ν.δ. 57/1973, όπως κάθε φορά ισχύει, για την κοινωνική προστασία, εφαρμόζονται και στους υπηκόους τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα στην Ελλάδα.

γ) Οι κρατούμενοι υπήκοοι τρίτων χωρών ενημερώνονται σε γλώσσα που κατανοούν, αμέσως μετά την κράτησή τους για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους. Διευκολύνεται επίσης, η επικοινωνία τους με διπλωματικούς ή προξενικούς υπαλλήλους του Κράτους, του οποίου έχουν την ιθαγένεια ή από το οποίο προέρχονται, καθώς και με τους πληρεξουσίους δικηγόρους τους.

δ) Οι πράξεις που προβλέπονται στα άρθρα 1 έως 3 του ν.927/1979 (ρατσισμός και ξενοφοβία) διώκονται αυτεπάγγελα

ε) Οι υπήκοοι τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα στην Ελλάδα και εξέρχονται προσωρινά από το Ελληνικό έδαφος δικαιούνται επανεισόδου, εφόσον η άδεια διαμονής τους εξακολουθεί να ισχύει κατά το χρόνο της επανόδου τους.

στ) Ανήλικοι υπήκοοι τρίτων χωρών που διαμένουν στην Ελληνική Επικράτεια, υπάγονται στην υποχρεωτική σχολική φοίτηση, όπως και οι ημεδαποί και εφόσον αποφοιτούν από τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα έχουν πρόσβαση στην πανεπιστημιακή εκπαίδευση υπό τους αυτούς όρους και προϋποθέσεις, όπως και οι ημεδαποί.

Έχουν επίσης, χωρίς περιορισμούς, πρόσβαση στις δραστηριότητες της σχολικής ή εκπαιδευτικής κοινότητας, εγγράφονται με τα αντίστοιχα προβλεπόμενα για τους ημεδαπούς δικαιολογητικά.

Κατ' εξαίρεση, εγγράφονται με ελλιπή δικαιολογητικά, τα τέκνα υπηκόων τρίτων χωρών που διαμένουν στην Ελλάδα, ακόμη και αν δεν έχει ρυθμιστεί η νόμιμη διαμονή τους σε αυτήν.

ζ) Οι δημόσιες υπηρεσίες, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, οι οργανισμοί και επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας και οργανισμοί κοινωνικής ασφάλισης υποχρεούνται να παρέχουν τις υπηρεσίες τους σε νόμιμα διαμένοντες στη χώρα υπηκόους τρίτων χωρών.

Ειδικά τα νοσοκομεία, θεραπευτήρια και κλινικές, υποχρεούνται να παρέχουν υπηρεσίες ακόμη και σε μη νόμιμα διαμένοντες στη χώρα υπηκόους τρίτων χωρών που εισάγονται εκτάκτως για νοσηλεία και σε ανήλικα παιδιά, ανεξαρτήτως αν πρόκειται για έκτακτη ή τακτική νοσηλεία.

η) Οι υπήκοοι τρίτων χωρών έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν ή να συμβάλλουν σε κατάρτιση συμβολαιογραφικών πράξεων, εφόσον παρίστανται αυτοπροσώπως ή δηλώνουν κατοικία ή διαμονή στην ημεδαπή, εφόσον έχουν θεώρηση εισόδου ή άδεια διαμονής ή έχουν καταθέσει όλα τα νόμιμα δικαιολογητικά για την έκδοση της άδειας διαμονής και κατέχουν τη σχετική βεβαίωση (τύπου Α')

θ) Οι υπήκοοι τρίτων χωρών έχουν δικαίωμα να ασκήσουν τα προβλεπόμενα ένδικα μέσα κατά απόφασης απέλασης, ανάκλησης ή απόρριψης επί αιτήματος για χορήγηση ή ανανέωση άδειας διαμονής.

Στους υπηκόους τρίτων χωρών για τους οποίους έχει εκδοθεί απόφαση αναστολής του Διοικητικού Πρωτοδικείου, επί διοικητικών πράξεων κατά των οποίων έχουν ασκήσει αίτηση ακύρωσης και αφορούν είτε την απόρριψη αιτήματος ανανέωσης αδειών διαμονής είτε την ανάκληση εκδοθείσας, χορηγείται, με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, ειδική βεβαίωση νόμιμης διαμονής μέχρις ότου εκδοθεί τελεσίδικη δικαστική απόφαση επί της εκκρεμούς αιτήσεως ακυρώσεως.

Επίσης η ανωτέρω βεβαίωση χορηγείται και στους υπηκόους τρίτων χωρών που είτε απολύονται υπό όρο, εφόσον κατά το χρόνο φυλάκισής τους δεν ήταν κάτοχοι άδειας διαμονής και για το χρονικό διάστημα της δοκιμασίας τους, είτε τους επιβάλλεται κατά τη διάρκεια της προδικασίας περιοριστικός όρος, η τήρηση του οποίου απαιτεί τη διαμονή του μέχρι την εκδίκαση της υπόθεσης.

ι) Στους υπηκόους τρίτων χωρών στους οποίους δεν εγκρίθηκε η χορήγηση άδειας διαμονής ή η ανανέωσή της, καθώς και στην περίπτωση ανάκλησης της άδειας, παρέχεται ικανό διάστημα να προετοιμάσουν την αναχώρησή τους καθότι υποχρεούνται να εγκαταλείψουν το ελληνικό έδαφος χωρίς άλλες διατυπώσεις εντός τριάντα ημερών από την επίδοση της σχετικής απόφασης και όχι άμεσα.

ια) Στους υπηκόους τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα στη χώρα παρέχεται το δικαίωμα κίνησης και εγκατάστασης στο σύνολο της επικράτειας, πλην ορισμένων γεωγραφικών περιοχών της χώρας, στις οποίες μπορεί, με προεδρικό

διάταγμα που εκδίδεται ύστερα από πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εξωτερικών, Εθνικής Άμυνας και Δημόσιας Τάξης, να απαγορεύεται, για λόγους δημοσίου συμφέροντος η διαμονή και εγκατάστασή τους

**ιβ)** Οι υπήκοοι τρίτων χωρών μπορούν να υποβάλλουν αίτηση για χορήγηση ή ανανέωση της άδειας διαμονής τους με ελλιπή δικαιολογητικά, μεταξύ των οποίων συμπεριλαμβάνονται, το διαβατήριο, εφόσον προσκομισθεί βεβαίωση απώλειας ή διότι εκκρεμεί αίτηση ανανέωσης και το πιστοποιητικό υγείας.

Για την περίπτωση όμως της αρχικής χορήγησης είτε κατόπιν θεώρησης εισόδου είτε σε περιπτώσεις μετάβασης από ένα καθεστώς διαμονής σε άλλο, π.χ. από άδεια διαμονής για εξαιρετικούς ή ανθρωπιστικούς λόγους σε άδεια διαμονής για έναν από τους λόγους του νόμου ή από άδεια διαμονής για λόγους οικογενειακής επανένωσης σε αυτοτελή, ως ελλιπές δικαιολογητικό θεωρείται το βιβλιάριο υγείας ή η βεβαίωση ότι έχει υποβληθεί αίτηση στον οικείο ασφαλιστικό φορέα για την κάλυψη εξόδων νοσηλείας, ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και εργατικού ατυχήματος, καθότι το εν λόγω δικαιολογητικό είναι προαπαιτούμενο ώστε να θεωρηθεί ο φάκελος πλήρης και να εκδοθεί η βεβαίωση τύπου Α' και κατά συνέπεια η άδεια διαμονής.

**ιγ)** Απαγορεύεται η απέλαση, εφόσον ο υπήκοος τρίτης χώρας:

- Είναι ανήλικος και οι γονείς ή τα πρόσωπα που έχουν την επιμέλεια του διαμένουν νόμιμα στην Ελλάδα.
- Είναι γονέας ημεδαπού ανήλικου και έχει την επιμέλεια ή έχει υποχρέωση διατροφής την οποία εκπληρώνει
- Έχει υπερβεί το 80<sup>ο</sup> έτος της ηλικίας του
- Είναι ανήλικος στον οποίο έχουν επιβληθεί αναμορφωτικά μέτρα με απόφαση του Δικαστηρίου ανηλίκων
- Οι έγκυες γυναίκες κατά τη διάρκεια της κύησης και για έξι μήνες μετά τον τοκετό
- Έχει αναγνωρισθεί ως πρόσφυγας ή έχει ζητήσει την παροχή ασύλου υπό την επιφύλαξη των άρθρων 32 και 33 της Σύμβασης της Γενεύης του 1951.

## I. ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Για την αποφυγή άσκοπης αλληλογραφίας, παρακαλούμε να μην κοινοποιείτε στην υπηρεσία μας έγγραφα που εκδίδετε σε εφαρμογή του ν. 3386/05, όπως ισχύει, όταν στην σχετική διαδικασία δεν εμπλέκεται καθ' οιονδήποτε τρόπο το Υπουργείο μας, όπως έγγραφα προς τις ελληνικές προξενικές αρχές για τη διενέργεια μετακλήσεων ή την έγκριση χορήγησης θεωρήσεων εισόδου για οικογενειακή επανένωση, αποφάσεις συγκρότησης Επιτροπών, αποφάσεις χορήγησης ή ανανέωσης αδειών διαμονής, έγκρισης απασχόλησης, απόρριψης αιτημάτων, κ.λ.π..

Τέλος, σας πληροφορούμε ότι για την εξυπηρέτηση όλων των εμπλεκόμενων υπηρεσιών καθώς και των πολιτών, στην ιστοσελίδα του Υπουργείου μας ([www.ypes.gr](http://www.ypes.gr)) και στην επιλογή « ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ », έχουν αναρτηθεί:

α) Κωδικοποίηση της ισχύουσας νομοθεσίας για την είσοδο, διαμονή και κοινωνική ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική Επικράτεια

β) Τα Προεδρικά Διατάγματα που αφορούν στην ενσωμάτωση κοινοτικών οδηγιών

γ) Τις υπουργικές αποφάσεις που εκδόθηκαν κατ' εφαρμογή των διατάξεων του ν.3386/05 αρμοδιότητας ή συναρμοδιότητας του Υπουργείου μας

δ) Τις εγκυκλίους και τα σημαντικότερα έγγραφα με τα οποία δίνονται οδηγίες για την εφαρμογή της μεταναστευτικής πολιτικής.

**Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ**

**A. ΝΑΚΟΣ**

***Κοινοποίηση***

1. Όλα τα Υπουργεία  
Γραφεία Γενικών και Ειδικών Γραμματέων
2. Υπουργείο Εσωτερικών, Δ.Δ.Α.  
Γενική Γραμματεία Δημόσιας Διοίκησης  
& Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης  
Δ/ση Σχέσεων Κράτους-Πολίτη  
Βασ. Σοφίας 15
3. Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών  
Δ/ση Μητρώου
4. Υπουργείο Εξωτερικών  
Δ/ση Γ4 Δικαιοσύνης, Εσωτερικών Υποθέσεων  
& Schengen
5. Υπουργείο Απασχόλησης & Κοιν. Προστασίας
  - α) Δ/ση Απασχόλησης  
Τμήμα III  
Πειραιώς 40
  - β) Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων

6. Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης
7. Υπουργείο Δικαιοσύνης
8. Υπουργείο Δημόσιας Τάξης  
    Δ/ση Αλλοδαπών
9. Συνήγορο του Πολίτη
10. Σώμα Ελεγκτών-Επιθεωρητών Δημόσιας Διοίκησης
11. Ινστιτούτο Μεταναστευτικής Πολιτικής (ΙΜΕΠΟ)
12. Ελληνική Εταιρεία Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Αποκέντρωσης (ΕΕΤΑΑ)
13. ΔΑΕΜ
14. Δικηγορικό Σύλλογο Αθηνών
15. Συμβολαιογραφικό Σύλλογο Εφετείων Αθηνών- Πειραιώς, Αιγαίου και Δωδεκανήσου
16. Ο.Α.Ε.Δ.
17. Γ.Σ.Ε.Ε.
18. Ι.Κ.Α  
    Δ/ση Ασφάλισης  
    Δ/ση Παροχών
19. Ο.Γ.Α.
20. Ο.Α.Ε.Ε

**Εσωτερική Διανομή:**

1. Γραφείο κ. Υπουργού
2. Γραφείο κ. Υφυπουργού
3. Γραφείο κ. Γεν. Γραμματέα
4. Γραφείο κ. Νομικού Συμβούλου
5. Γραφείο Γενικής Διευθύντριας Διοικητικής Υποστήριξης
6. Δ/ση Μηχανοργάνωσης & Ηλεκτρονικής Επεξ. Στοιχείων
7. Δ/ση Οργάνωσης & Απλούστευσης Διαδικασιών

## ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

<b>A. ΘΕΜΑΤΑ ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....</b>	<b>1</b>
<b>B. ΕΚΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΑΙΤΗΣΕΙΣ .....</b>	<b>5</b>
<b>Γ. ΕΞΑΓΟΡΑ ΗΜΕΡΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ.....</b>	<b>8</b>
<b>Δ. ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗ .....</b>	<b>15</b>
<b>Ε. ΘΕΜΑΤΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΕΠΑΝΕΝΩΣΗΣ.....</b>	<b>21</b>
<b>ΣΤ. ΓΟΝΕΙΣ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΗΜΕΛΑΠΩΝ.....</b>	<b>24</b>
<b>Ζ. ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ .....</b>	<b>25</b>
<b>Η. ΕΙΣΟΔΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΜΟΝΗ ΥΠΗΚΟΩΝ ΤΡΙΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΠΟΥ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΝ ΣΕ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΜΕ ΣΚΟΠΟ ΤΗΝ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΟΥΣ .....</b>	<b>30</b>
<b>Θ. ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΥΠΗΚΟΩΝ ΤΡΙΤΩΝ ΧΩΡΩΝ.....</b>	<b>31</b>
<b>Ι. ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ.....</b>	<b>35</b>